

Mūsu celtniecības vēriens

21. augustā tika publicēts PSRS Ministru Padomes lēmums par Kubiševas hidroelektrostacijas būvi. Padomju tauta un visa progresīvā cilvēce ar sajūsmu uzņēma šo socialistiskās celtniecības varenā vēriena apliecinājumu.

31. augustā uzzinājām, ka padomju valdība nolēmusi uzcelt vēl vienu, jaudas un ekonomiskās nozīmības ziņā tikpat grandiozu hidromezgli. Ar PSRS Ministru Padomes lēmumu pie Volgas, Staļingradas rajonā, cels hidroelektrostaciju ar jaudu ne mazāku par vienu miljonu septiņi simti tūkstoš kilovatiem, kas ražos ap desmit miljardu kilovattstundu elektroenerģijas gadā. Staļingradas hidroelektrostacijas būvi sāks 1951. gadā un pabeigs 1956. gadā.

Jaunais hidromezgls ik gadus piegādās Maskavai četrus miljardus kilovattstundu, Centrālā melnzemes apgabala rajoniem vienu miljardu divi simti miljonus kilovattstundu, Staļingradas, Saratovas un Astrachanas apgabaliem divi miljardus astoņi simti miljonus kilovattstundu un Aizvolgas un Piekaspijas zemju apūdeņošanai divi miljardi kilovattstundu elektroenerģijas.

Ceļot šo spēkstaciju, izbūvēs maģistrālo paštecēšanas kanāli un apūdeņošanas sistēmu, kas no Staļingradas ūdensbaseina apūdeņos ap seši miljoni hektaru zemes Piekaspijas ziemeļos ziemeļdaļā starp Volgas un Uralas upēm. Valdības lēmumā paredzēts izveidot irigācijas sistēmas, kas ļaus apūdeņot vienu miljonu pieci simti tūkstošus ha zemes starp Volgas un Uralas upēm ziemeļos no Staļingradas apūdeņošanas kanāla, kā arī Sarpas zemi, Čornije zemi un Nogajas stepi ar pieci miljoni pieci simti tūkstoš hektaru kopplatībā. Apūdeņotajās zemēs stādīs mežus smiltāju nostiprināšanai, radīs vislabākās iespējas lopkopības attīstībai.

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1950. G.

3. SEPTEBRĪ

Nr. 36 (294)

Mācības turpinās

JADV. MARTS

Sācies jaunais mācību gads padomju zemes skolās. Pēc atpūta un dažādās nodarbībās pavadīta vasaras brīvlaika miljoni jaunu cilvēku atkal nosēdušies uz skolas sola, lai turpinātu apgūt zinātnes un kļūtu par vispusīgi izglīotiem socialistiskās valsts pilsoņiem, dažādu dzīves nozaru augsti kvalificētiem speciālistiem. Simtiem tūkstošiem skolas vecumu tikko sasniegušu bērnu tas ir pirmais zinātnes gads: iemācījušies alfabētu un skaitļošanu līdz desmit, viņi vēl nenovērtējuši, kādi brīnišķīgi slēpjas aiz vienkāršajām burtu un ciparu ailēm. Bet tāds ir katras gudrības sākums, skola viņiem tos atklās vienu pēc otra, katrā iegūta atzina radīs slāpes pēc jaunām, un viņi ieraudzīs, cik liela un daudzveidīga ir pasaule, kurā dzīvo, un cik daudz vēl, neraugoties uz milzīgajiem sasniegumiem, jāp dara viņiem pašiem, lai sasniegtu jaunas attīstības pakāpes.

«Mēs spējam tik, cik mēs zinām,» teicis kāds pagātnes filozofs. Zināšanas ir visu noslēpumu atslēga. Apbruņojoties ar dabas un sabiedrības attīstības likumu zināšanām, padomju cilvēki uzceļ socialisms un noteiktiem soļiem iet uz komunismu.

Ilgus gadus izglītība bija tikai bagātīnieku un augstmaņu privilēģija. Nerunājot nemaz par Lomonosovu, kuram tikai ar ārkārtīgu enerģiju, gribas spēku un izturību izdevās no vienkārša krievu zemnieka dēla izaugt par pasaules mēroga zinātni viru — tie ir pārāk senī laiki, — atcerēsimies, kādus šķēršļus vajadzēja pārvarēt vēl pagājušā gadsimta beigās un šā gadsimta sākuma pabadzīgajiem cēloņiem, lai nokļūtu pie garā gaismas. Latviešu literatūrā ir poēmas un stāsti par atraisītiem dēliem, kuri, dzīdamies pēc zinātnes, izšķieda spēkus, nesasniedzot mērķi: trūkums un piepūle viņus priekšlaikus noveda kapā.

Buržuaziskā Latvija teicās esam nokārtojusi vispārējās izglītības jautājumu, bet vēl tūkstoš deviņi simti trīsdesmit septiņajā gadā divpadsmit procenti visu skolas vecuma bērnu nevarēja mācīties trūcīgo apstākļu dēļ. Pārskatot tā laika likumus un lēmumus par skolām, nerēdz, ka buržuaziskajām valdībām būtu bijusi sevišķa interese par to, lai jaunatne apgūst kaut vai elementārāko izglītību: dienas kārtībā toreiz bija citas rūpes — inteligences pārprodukcija un kā to novērst. Cilvēka dabīgās tieksmes pēc zināšanām kapitalisma apstākļos joprojām ir neatrisināta problēma. Amerikas Savienoto Valstu tieslietu ministrs Klarks vēl pagājušajā gadā ziņoja, ka «ASV ir vairāki miljoni bērnu, kas nemācās skolā, vairāk nekā divi miljoni apmeklē pavisam neapmierinošas skolas; trīs miljoni pieaugušie nekad nav mācījušies, bet desmit miljoni ieguvuši tik nepietiekamu izglītību, ka faktiski viņi ir analfabeti.» Šis mūsdienu kapitalisma citadeles izglītības politiku labi raksturo kaut vai tāds bēdīgs skaitlis: skolu vajadzībām nacionālajā

budžetā tur paredzēts tikai pusprocenti no visiem izdevumiem! Tikai padomju iekārta, kurai patiešām rūp visplašāko tautas masu zināšanu līmeņa pacelšana, līdz galam nokārtojusi svarīgo izglītības jautājumu. Vissavienības Komunistiskās (bolševiku) partijas astonpadsmitajā kongresā biedrs Staļins teica: «Mēs gribam visus strādniekus un visus zemniekus padarīt kulturālus un izglītotus un mēs to ar laiku veiksime.» Katra pilsoņa tiesības uz izglītību ierakstītas mūsu valsts Konstitūcijā; šo tiesību realizēšanu nodrošina plašais un arvien pieaugošais pamata, vidējo, speciālo un augstāko skolu tīkls, likumi par vispārējo obligāto izglītību, stipendijas un pabalsti studentiem.

Šā gada desmitajā augustā pagāja divdesmit gadi kopš VKIK un KPFSR Tautas Komisāru Padomes vēsturiskā lēmuma par vispārējās pamatizglītības ieviešanu. Šais gados bolševiku partijas vadībā padomju laudis zinību laukā guvuši tāds panākumus, ar kādiem nevar lepoties neviena cita valsts. Izauģusi inteliģences armija, kas apbruņota ar visprogresīvākajām zināšanām.

Sevišķi izcilī panākumi tautas izglītības darbā gūti brālīgajās padomju republikās. Pirms Oktobra socialistiskās revolūcijas, piemēram, tikai divi procenti no visiem kazahiem prata lasīt un rakstīt, vēl zemāks lasīt un rakstīt prātēju skaits bija turkmeņu vidū. Kazahijas un Turkmēnijas sievietes tolaik visas bija analfabetes. Tagad Kazahijas PSR nav neviena, kas nepazītu rakstus un nezinātu rakstīt, šajā republikā ir astoņi tūkstoši pieci simti pamata un vidusskolu, simti piecdesmit tehnikumu un divdesmit trīs augstākās mācību iestādes.

Jauna pakāpe kultūras revolūcijas mūsu zemē bija valdības lēmums par pāriešanu uz obligāto septiņgadīgo izglītību lauku apvidos un vidējo izglītību pilsētās, sākot ar 1949./1950. mācību gadu. Šis lēmums spilgti liecina par komunistiskās partijas, padomju valdības un personīgi biedra Staļina nenogurstošu gādību par padomju tautas kultūras līmeņa tālāku pacelšanu.

Oktobra revolūcija pilnīgi izmainīja mācību būtību un saturu. Buržuaziskā skola jaunos laudis grib izaudzināt par valdošās šķiras padevējiem kalpiem, cenšoties iepotēt viņos aplamus ieskus par cilvēku nevienlīdzības mūžīgu un dabas noslēpumu nezināmību. Cik daudz garīgu kroplu savā laikā izlaida ulmaniskās Latvijas mācību iestādes! Cik daudz savos pamatos skaidra prāta cilvēku vēl šodien intelektuāli sabiedzī kapitalistisko valstu ģimnazijas, koledžas un universitātes, kur audzināšana un izglītība nodota nevis nopietnu zinātnieku un pedagogu, bet gan Eizenhaueram un Stasenam līdzīgu kara kurinātāju un cilvēknaida sludinātāju rokās!

Padomju skolas absolventi droši un pašapziņīgi iet pa dzīves ceļiem. Augušu inženiera, skolotāja, ārsta vai

agronoma speciālisti, viņi visus spēkus veltī tautas materiālā un kultūras līmeņa tālākam pacelšanai, viņi mācīti kalpot cilvēces progress attīstībai. Viņi audzināti komunistisko principu garā, un komunistiskie principi, sāka M. I. Kaligins, «ir augsti izglīotā, godīga, progresīva cilvēka principi. — mīla uz socialistisko Dzimteni, draudzība, godīgums, mīla uz socialistisko darbu un vesela rinda citu katram sāpīgtam cilvēkam īpašību.»

Augusta mēnesī notikušās skolotāju sanāksmes rādīja, ka pagājušajā mācību gadā republikas skolās daudz darīts šo katram saprotamo cilvēku īpašību iepotēšanā jaunajā paaudzē. Latviešu valodas eksamenu domrakstos visur lasījām cēlas padomju patriotisma apģarotās domas, gatavību katrā laikā aizstāvēt padomju Dzimtenes godu un neatkarību. Skolās ievērojami mazinājies nesekmīgo skaits, mācības notikušas augstākā idejiski politiskā un metodoloģiskā līmenī. Taču audzināšanas un izglītības darbā joprojām vēl ir trūkumi, kas turpmāk novēršami. Vēl ne visur un ne visi skolotāji prata stingri noteikto sistematisko zināšanu pasniegšanu saistīt ar svarīgākajiem notikumiem mūsu valsts un starptautiskajā dzīvē, ar bolševiku partijas un padomju valdības vispārējo politiku. Padomju patriotisms jāaudzina ne tikai literatūras, konstitūcijas, vēstures un ģeografijas, bet arī fizikas, ķīmijas, matemātikas, dabas zinātnu stundās, pastāstot par Krievu zinātnieku atklājumu prioritāti šais nozarēs, par padomju zinātnes sasniegumiem bioloģijā un medicīnā, tehnikā un sabiedrības attīstības likumu pētīšanā. Jāpaplašina un jāaktīvizē dažādu pulciņu nodarbības, skolu direktoriem, klašu audzinātājiem un skolotājiem savā darbā ciešāk jāsaistās ar komjaunatnes organizācijām, kas ir viņu pirmie palīgi cīņā par visu skolēnu dzīlām un pamatīgām zināšanām.

Nepārtraukti jāaug arī pašiem skolotājiem. Pavasarī notikušajās aptaujās atklājās, ka ir literatūras pasniegšanas, kas nezina nosaukt ar Staļina premijām apbalvoto latviešu rakstnieku darbus, fiziķi neko nevar pateikt par nesalauzamo miera cīnītāju Zolto-Kīri, ģeografijas un vēstures skolotāji slikti orientējas pēdējā laika starptautiskajos jautājumos. Tā ir augstākā mērā nevēlība, kurai šogad nedrīkst būt vietas skolotāju vidū.

Mācības turpinās, jaunatnes zinātkāreī nav robežu, partija un padomju valdība radījušas visus apstākļus, lai katrs mūsu zemes pilsonis kļūtu vispusīgi izglītotus un augsti kulturāls cilvēks. Pirmās vārdus šā uzdevuma veikšanā sakāms skolām, kurām savukārt veltījama visas sabiedrības uzmanība un atbalsts. It īpaši no literatūras darbiniekiem jāprasa, lai ātrāk tiktu aizpildīti robi literatūras vēstures un teorijas nozarēs, lai skolu jaunatne šogad saņemtu daudz vairāk krāšņu un saturīgu dailliteratūras grāmatu, kas ir neatņemams palīgs jaunās paaudzē komunistiskā audzināšanā.

JAUNO DARBA CĒLIENU SĀKOT

Pagājis vēl viens gads, kopš publicēts VK(b)P CK vēsturiskais lēmums «Par dramatisko teātru repertuāru un par līdzekļiem tā uzlabošanai.» Noslēdzies vēl viens darba cēliens, pēc skaita ceturtais, ko padomju skatuves mākslas meistari veļtījuši no šiem lēmumiem izrietošo uzdevumu piepildīšanai. Un jo ilgāks laika posms mūs šķir no viņām 1946. g. augusta dienām, jo skaidrāk saskatām, kāda milzīga, darbības laikmetu un jaunu, augstāku attīstības pakāpi iezīmējoša, nozīme tiem bijusi un paliek.

VK(b)P CK lēmumi par dramatisko teātru repertuāru, kopā ar daudziem citiem, sevišķi ideoloģiskajiem jautājumiem veltītajiem partijās dokumentiem, izvirza padomju teātrim veselu darbības programmu. To raksturo jaunas estētiskās kategorijas, skaidri mērķi un uzdevumi, nepārprotami nospraustas daļrādes attīstības līnijas. Šie lēmumi ir galvenā mērķa padomju skatuves mākslas izaugsmes un atsevišķu tās parādību novērtēšanā. Dramaturgi un teātru kolektīvi, kas ar sekmēm pratuši realizēt partijās norādījumus, iemantojuši padomju tautas visdziļāko atsaucību un mīlestību. Turpretim tie, kas nomaldījušies no partijas norādītā ceļa, atsvešinājušies no skatītājiem un piedzīvojuši neveiksmes.

Visiem zināma patiesība, ka pareizi izvēlēts un pilnvērtīgs repertuārs ir katrā teātra darbības pamatu pamats. Uz to savā lēmumā vispirms norādīja arī VK(b)P CK, asi vērsdamās pret teātru repertuāra piesārņošanu ar tautai svešām, nevajadzīgām un pat kaitīgām lugām.

Ar gandarījumu varam konstatēt, ka, tāpat kā visā padomju zemē, arī mūsu republikā skatuves mākslinieku kolektīvi tieši šai ziņā guvuši labas sekmes. Padomju luga, šī vārda istajā, būtiskajā nozīmē, noteiktā un negrozāmā kļuvusi par mūsu teātru repertuāra dzīvošo, aizvien uz priekšu virzošo kodolu. Padomju cilvēka — komunisma cēlāja diženis tēls ir visiemīļotākais mūsu skatuves mākslinieku daļrādē. Ar lielu godbijību, ar patiesu sirds degsmi tam tuvojušies kā dramaturgi, tā arī režisori un aktieri. Atbilstoši VK(b)P CK lēmuma prasībām, tikai pašiem labākajiem no viņiem uzlicēta šo tēlu atveidošana uz skatuves. Strādājot ar padomju lugu, visvairāk auguši un pilnveidojušies paši skatuves mākslinieki. Šis izrādes iezīmē līdzšinējo sasniegumu kāmgālu.

Tikai reāli no tām lugu, kas iemantoja vislielāko padomju tautas atzinību, pagājušajā sezonā neparādījās uz Padomju Latvijas skatuviem. Tādi darbi kā Vs. Višņevska «Neaizmirstamais 1919.», S. Michalkova «Ilja Golovins» un «Es gribu tikt mājās», K. Simonova «Svešā ēna» un daudzās citas nosacījās teātru repertuāra galvenās, vadošās līnijas. Par sevišķi veiksmīgu uzskatāms Valsts Akademiskā Dramas teātra darbs pagājušās sezonas repertuāra izvēlē, ko pierāda tādas izrādes kā «Ukrainas stepēs» un «Irbenajā birztaļā», «Svešā ēna» un «Ilja Golovins», «Cilvēks ar šauteni» un arī «Vārds sievietēm».

Vajā vietā Padomju Latvijas teātru repertuāros vēl arvien ir oriģinallugas. Šo trūkumu sāpīgi izjūt visi bez izņēmuma teātru kolektīvi. Šādu lugu ir pārāk maz un idejiski, kā arī māksliniecisko vērtību ziņā tās pa laikam nevar līdzināties labāko padomju, sevišķi krievu autoru darbiem.

Jaunu padomju lugu radīšanā varenu impulsu deva par godu Padomju Latvijas X gadadienai rīkotais konkurss. Dalībnieku skaits ziņā tas tālu pārsniedza visu cerēto. Piecas godalgotas un divpadsmit ieteiktas lugas ir šī konkursa rezultāts. Nav ne mazāko šaubu, ka VK(b)P CK lēmumu garā nodrošinot dramaturgu sadarbību ar Rakstnieku savienību un teātriem, no konkursā iesniegtajām iespējams izveidot vēl krievu vairāk pilnvērtīgu padomju lugu. Konkursa sarīkošana un tā rezultāti ieskaitāmi aizvadītā darba cēliena aktīvā. Jaunajā sezonā jānodrošina šo panākumu pilnveidošanās. Pati tauta, teātra draugi, kuru skaits kļūst aizvien lielāks, ar neatslāstošu uzmanību seko konkursā atzīmēto lugu liktenim. Nedrīkst pielāst, lai tās pazustu neieraudzījušas rampas gaismā!

Iejūkojoties nākamās sezonas skaidri nospraustajos nodomos, redzam, ka Padomju Latvijas teātri tiecas nostiprināt gūtos panākumus. Repertuāra plānos sastopamies ar daudzām nozīmīgām padomju lugu. Pienācīga vieta tur ierādīta arī dramaturģijas, jo sevišķi krievu dramaturģijas, klasikai. Un tomēr jāsaprot, ka mūsdienu prasības tajos nav pilnam ietvertas un netiek pilnām apmierinātas. Socialistiskā darba tema, padomju strādnieku tēls, cīņa pret jauna kara kurinātājiem, par mieru visā pasaulē nākamajā sezonā izrādāmās lugu gūst pa lielākajai daļai nepilnīgu un netiešu atspulgu. Sevišķi tas sakāms par repertuāra uzņemtajiem latviešu padomju dramaturģu darbiem. Svarīgākās mūsdienu tematikas pilnvērtīgs apgaismojums — lūk, kas rada vislielākās bažas, domājot par jauno darba cēlienu Par cik repertuāra plānos vēl iespējami labojumi, grozījumi un papildinājumi, ir vietā par to runāt.

Pēc tam, kad vairākus gadus par to runāts un rakstīts, LPSR Valsts Akademiskā Dramas teātra repertuārā ieraugam uzņemtu arī vienu no vairākkārtējā Staļina premijas laureāta igauņu dramaturģijas meistara A. Jakobsona lugu — «Cīņa bez frontes līnijās». Tūlīt arī jāpiebilst, ka tā ir gandrīz vai vienīgā no citu brālīgo padomju tautu dramaturģu lugu (protams, izņemot krievu padomju dramaturģiju), kas šogad parādīsies uz mūsu republikas skatuviem. Bet tauta, skatītāji bez mitēšanās prasa, lai teātri vienmēr sniegtu visu labāko, ko radījuši krāšņi uzplaukstošā padomju tautu dramaturģija — Igaunijā un Armēnijā, Lietuvā un Uzbekijā, Baltkrievijā un Moldāvijā, visās padomju republikās. Pavisam neizprotamu lemešu dēļ šī dibinātā un glūži saprotamā prasība tiek izpildīta gausi un ar lielu piespēšanos.

Centrālajā presē dzird paceļamies balsis, ka pilnīgi nevajadzīgi aizmirstas un novārtā pamestas lugas, ko var saukt par padomju dramaturģijas klasiku: piemēram K. Treņeva «Lubova Jarovaja», Vs. Ivanova «Brunuvilcēns 14-69», V. Lavreņeva «Lūzums», A. Korneičuka «Eskadras bojā eja» un daudzas citas. Ja vecākajās padomju republikās var runāt par šo lugu uzvedumu atjaunošanu, tad mūsu apstākļos daudzas no tām tikai pirmo reizi ieraudzītu rampas gaismā. Tādēļ arī Padomju Latvijā šim balsim jābūt sevišķi skaidram un šai prasībai — sevišķi neatlaidīgai.

Sākoties jaunajam teātra darba cēlienam, mūsu lauta ir pārliecināta, ka, sekojot partijās norādījumiem un izpildot tos, Padomju Latvijas teātri atrodas uz pareiza ceļa un guvuši sekmes, kādas agrāk nebija pat iedomājamas. Jaunajā darba cēlienā mēs gaidām jaunus panākumus un jaunas spožas daļrādes uzvaras, kas būtu ne tikai solis uz priekšu, bet arī solis augšup.

Pirmā dabas zinību stunda Rīgas 27. skolas 7-a klasē.

B. Vdovenko uzņ.

Par igauņu literatūras vēsturi un tās buržuaziskajiem falsifikatoriem

MAKSS LAOSONS

slu. Tādas augstas prasības savai mākslai uzstāda partija un tauta. Tieši tā izskaidro, kādēļ partija tik asi cīnās pret formalismu — pret šo pagrimstošās buržuaziskās mākslas karojošo strāvu, kura spraudusi mērķi novirzīt rakstniekus no realistiska īstenības atbēlojuma un ievilināt tos vārdu ekvilibristikas, literāru triku taisīšanas un bezidejiskas tukšas estētizēšanas novadā. Zem tiri ārēja un šķietama novatorisma karoga formalisms nostājās pret mākslas labākajām nacionālajām tradīcijām. Bezdzimtenes formalistu prettātiskā, kosmopolitiskā māksla savā būtībā ir dziļi reakcionāra.

A. M. Gorkijs taisnīgi norādīja, ka formalisms visbiežāk kalpo tukšuma vai rakstnieka domu nabadzības aizsegšanai. Daži autori formalismu izmanto par līdzekli ietērt savas domas tā, lai ne uzreiz būtu redzama to koproli naldīgā atteikšanās pret īstenību, to nolūks sagrozīt faktu un parādību jēgu. Tāds ir formalisma uzdevums. Formalisms ir bijis un paliek buržuazijas reakcionārās ideoloģijas izpausmes kapitalisma imperialistiskās satrūdešanas laikmetā.

Šim mūsu partijas preses precīzi izteiktajam ieskatam par formalismu igauņu buržuaziskie nacionalisti literatūrā stādīja pretim savu «redzes cini» (atceresimies Gorkija ironisko teicienu — kočka zrenija). Drudžaini mēģinādami glābt buržuaziskās literatūras dekadentisko mantojumu, viņi izvirzīja kaitīgo teoriju par igauņu formalisma šķietamo progresivitāti. Ar šo teoriju, tāpat kā ar «progresīvā kosmopolitisma» teoriju, par ko runāsim turpmāk, buržuaziskie nacionalisti mēģināja pārkrāsot igauņu dekadentus un iztēlot tos gandrīz vai par «galvenajiem ciniņtājiem» pret buržuaziju.

«Opozīcijas rakstnieki... slēpj buržuaziskās īstenības noraidījumu aiz formalistiskām tendencēm... Savas idejas slēpj aiz formalisma... Protesta veidu atrod, aizraujoties ar formalismu, — visu laiku legalvoju Andrežens un viņam līdzīgie. Visus šos izkurtējušos prātojumus vainagoja muļķīgi suminājumi par godu «mākslai mākslas dēļ». Tam grūti ticēt, bet bēdīgi savenīgā rakstā «Igauņu literatūra 1920.—1940. gadā» bija atklāti izteikti apgalvojumi, ka «māksla mākslai» varot būt līdzeklis pasīvai cīņai pret buržuazisko diktatūru. Cilvēkamatā par šādu «pasīvu cīņitāji» pret buržuazisko diktatūru tika iztēlots neviens cits kā dekadents Ralfs Ronds. Tieši šo beigās galīgi izvīrtušo formalistu Andrežens nosauc par «pašu redzamāko revolucionāro ideologu. Bet tas, ka viņš bieži izmantojis dekadentiskas temas un nēmis no buržuazisko rakstnieku arsenāla vispārējo negaciju, neļāva viņa ideoloģijai nostabilizēties.»

Tādējādi buržuaziskie nacionalisti izvirzīja «jaunu» revolucionāro ideologu kategoriju literatūrā, kuru idejiskā būtība izpaudusies tā, ka viņi ar formalismu it kā aizseguši savas idejas, slēpuši buržuaziskās īstenības negaciju, kultivējuši literatūrā dekadenci un nav izceļusies ar ideoloģijas stabilitāti. Vai, runājot vienkāršāk, viņi rādīja igauņu buržuazijai pīgu kabatā. Līdz kādam ciniņam bija jānoiet, lai «progresīvā formalisma» izskaī izvilktu mūsu laikus literatūrā arenā par «revolucionāriem ideoloģiem» visizkurtējušākos literāro trūdu pārstāvjus, kā Ralfu Rondu un viņam līdzīgus!

Ne mazāk pretīgi un kaitīgi arī tādu formalistu aizstāvju kā E. Pella mēģinājumi iztēlot formalismu par kaut kādu nevaļīgu rakstnieka nodarbību formu un ritmu kombinēšanā, par rotālu ar atskaņām. «Ja rakstnieks ir formalists, — paskaidro E. Pells, — viņu neinteresē darba saturs, tā sabiedriskā vērtība, bet viņš sprauz sev uzdevumu realizēt tās domas kombinēšanas iespējas, kuras sev ietver dzīva cilvēku valoda un kurās var kombinēt līdz absurdam... Bet ja dzejnieks ir formalists, tad viņš izmēģina savus spēkus tēlu, atseku un ritma fantastiskās kombinācijās, nepievēršot uzmanības saturam.» Ko tad, kā saka, var prasīt no tāda formalistiska muļķīša! Nav brīnums, ka pie tāda īstenības formalismu veicinoša uzskata turēdams, arī E. Pells buržuaziskās Igaunijas rakstnieciskās izvirzī «progresīvajās rindās». Bet dažu laikmetīgo rakstnieku formalistisko pagātni (acīm redzami par jaunu šiem rakstniekiem) viņš cildina kā kaut ko tādu, kas savā laikā bijis progresīvs. Ar tādū mūsu literatūras vēstures falsifikāciju E. Pells nodarbojas savā rakstā «Igauņu literatūra», kas 1943. gadā publicēts enciklopediskās vārdnīcas «Granats» 54. sējumā.

Boļševistiskā partiejiskā presē ir atmaksājusi kaitīgās «progresīvā formalisma» teorijas īsteno politisko būtību. Bet mūsu kritiķi vēl nav satriekusi itin visu «aizsargavairogus», ar kuriem estētizējošās kritiķes epigoni mēģina pasargāt formalismu, no galīgas sagrāvis.

Jau minējām, ka gandrīz vai vispretīgākā igauņu buržuaziskās literatūras ipašība bija tās bezdzimtenes kosmopolitisms. Kosmopolitisms tā «lielā laukā» no igauņu dekadentu literārās produkcijas, ka pat buržuaziskie literatūras lauka nacionalisti un kosmopolitiski neiedrošinājās noliegt tā esamību. Nespēdami noslēpt šo koproplumu, viņi darija visu iespējamo, lai iztēlotu kosmopolitismu par krietnumu. Viņi mēģināja rehabilitēt sabiedriskās domas priekšā tādus formalisma un kosmopolitisma pērkļus kā «Jaunā Igaunija», «Siuru» un «Tarapita». Tā radās pašos pamatos kaitīgā, ļaundarīgā teorija par «progresīvu kosmopolitismu», kas piemīt igauņu buržuaziskajai dekadencei, kura it kā ar kaut ko atšķirtoles no buržuaziskās pasaules dekadences un kosmopolitisma. Uz ko tad balstījās šī teorija? Uz visnekātrāko mēģinājumu radīt sajukumu skaidrajā jautājumā par kosmopolitisma šķirisko raksturu, sajaukt kosmopolitismu un internacionālismu.

Ir zināms, ka kosmopolitisms ir reakcionārā imperialisma teorija. Kosmopolitisma ideoloģija ir pašos pamatos pretēja un naidīga proletariākam internacionālismam. Kosmopolitisms pauz visu zemju un visu naciju buržuazijas antipatriotismu. Lenīns norādīja: «...augstāk par tēvzemes, tautas un kā vien vēlaties interesēm kapitālists stāda savas visu zemju kapitalistu savienības aizsardzību pret darbu laudim.»

Mēs zinām, ka jebkuras zemes buržuazija ir gatava nodot un nodod savos savtīgos nolūkos tautas nacionālās intereses, tā gatava atteikties no savas tautas pagātnes, pārdot tās nākotni, ja tikai to prasīs buržuazijas šķiriskās intereses. Ja tas bū izdevīgi, ja tas nesīs peļņu. Kosmopolitisms ir tautas nacionālo interešu nodevības sagatavošanas un realizēšanas ierocis. Ar tā palīdzību sagatavo un realizē imperialistisko iekarošanas un laupīšanas politiku. Ar kosmopolitisma indi (dažkārt diezgan smalku) buržuazija saindē darba ļaužu masas, lai nokautu tajās gribu aizsargāt nacionālo suverenitāti, cīnīties par tautas interesēm. Zem kosmopolitisma karoga angļu-amerikāņu monopolisti pašlaik gatavo karu par savas pasaules kundzības nodibināšanu, par visu pārējo tautu pārvēršanu Volstrita un Sitijas koloniālajos vergos. Tādējādi kosmopolitisms pauz nēko citu kā vispirmā kārtā amerikāņu buržuaziskā nacionālisma imperialistisko ideoloģiju. Un tikai nekātri antipatrioti var kosmopolitismā saskatīt kaut ko progresīvu un noliegt, ka buržuazisko kosmopolitismu un proletariāto internacionālismu šķir bezdzimēns.

Kosmopolitisms bija viena no igauņu buržuazijas reakcionārās ideoloģijas noteicošajām ipašībām. Atrazdamies nesamierināmā pretrunā pret darba ļaužu masām izjūdzama savu interešu kopību ar citu zemju buržuaziju, igau-

¹⁾ V. I. Lenins. Raksti. XXVII sēj. (4. izd. krievu valodā) 330. lpp.

nu buržuazija un tās ideoloģi sistemātiski kultivēja kosmopolitismu, cenzdamies ar tā palīdzību satriekt igauņu un krievu darba ļaužu kopīgo fronti, kas kļuva arvien spēcīgāka. Kosmopolitu uzdevums bija ideoloģiski pamatot un izskaistināt igauņu tautas interešu pārdošanu Rietumu imperiālistiem.

Izvīrtot «Rietumu orientācijas» lōzungu, igauņu buržuazija ar savu no «Jaunās Igaunijas» grupas nākušo ideologu palīdzību darija visu iespējamo, lai novājinātu tās šķiriskajām interesēm bistamo krievu strādnieku kustības un krievu kultūras ietekmi igauņu tautā. Igauņu tautas revolucionāri progresīvo spēku cīņa pret kosmopolitisko dekadenci, kura centās saindēt igauņu pašapziņu un kaujas garu, izvērtās ārkārtīgi asā formā jau Stolīnina reakcijas dienās.

«Jaunigauņi» dedzīgi importēja Igaunijā visas modē nākušās buržuazisko Rietumu izpuvušās nenozīmīgās idejas, mācības un teorijas. Nostājušies uz nacionālā nihilisma ceļu, viņi mēģināja iznīdēt no igauņu literatūras tās nacionālo saturu un nacionālo formu. Visur un visās lietās «jaunigauņi» un viņu pēcteči pasvītēja, ka pirmā kārtā nepieciešams «pārvarēt savu tautiskumu», jo «ikvienu literatūra ir internacionāla», kā saka, nepieciešams atbrīvoties no «nacionāliem pīnekļiem» un ka esot pienācis «laiks atteikties no tautības. Tas ir viens no lielākajiem «Jaunās Igaunijas» nacionālajiem nopelniem, kā tā ir novērsusies no igauņu pagātnes un salaulājusies ar franču dāmu.» (I. Sempers. Krājums «Desmit gadi», 64. lpp.). Sajos I. Sempers «izmeklētājos» izteicienos, kas pateikti 1915. gadā, maksimāli skaidri runā igauņu kosmopolitu nacionālās nihilismas «Jaunigauņi» ir daudz pūlējusies, lai savos darbos izvairītos no nacionāla kolorīta. Andreuss, Tinus, Vilu, Kritus viņu darbos bija izspiekušas Kolumbinas, Androginas un Pjero. Eksotiski pežēši aizstāja dzimtenes dabas ainas, simboliski, ārpus laika un telpas esoši sieviešu tēli — dzīvu igauņu sievieti.

Ak, šī cīnījamā matrona Linda, tikpat pretīga kā Vācijas monumentalās kolonas vācu pilstās! — Fr. Tuglass 1912. gadā rakstīja par nacionālā epa «Kalevipoēgs» varoņu māti Lindu, par šo aizkustinošo tēlu, kas igauņu tautai kļuvis par mātes simbolu. Ne gadijuma dēļ buržuaziskā formalistiskā kritiķa popularizēja tādus antirealistiskus darbus kā S. Avika-Rendvora «Rufs», F. Tuglass «Feliks Ormusans», A. Gallita «Toms Nipernadiss». Sajos darbos īdālizēts Rietumu buržuazijas kosmopolitisko pārstāvju cilvēku bez pamata zem kājām, krāšņu dāmu, parazitāru, avantūristu dzīves veids un domu gaita. Un šo kosmopolitisma propagandu reakcionārie rakstnieki — «jaunigauņi» un viņu pielūdzēji — Igaunijā kultivēja līdz 1940. gadam.

(Nobeigums nākamajā numurā)

¹⁾ Par boļševistisko idejiskumu». Latvijas Valsts izdevniecība. 1949. g. 89. lpp.

²⁾ Turpat. 82. lpp.

Socialistiskās celtniecības tema latviešu padomju literatūrā

SKAIDRĪTE SIRSONE

Pirmās desmit gadiem Latvijas darbā ļaudis komunistiskās partijas vadībā sāka celt dzīvi un jaunumi pamatien Sodien, atskatoties uz padarīto, mēs savu zemi, dzīvi un cilvēkus gandrīz vaīrs nepazīstam. Ik solī redzam, dzirdam un jūtam to straujo augšupeju, kuru raksturo patiesi brīva cilvēka radošais darbs.

Darbs padomju apstākļos ir dzīves pārveidotājs un tālāk virzītājs. Tēpēc ir pilnīgi saprotams, ka tam jāietveras jebkurā ideoloģijas izpausmes veidā. Darba tema, socialistiskās celtniecības tema ir viena no visaktuālākajām un svarīgākajām padomju kultūras pasaulē: tā atvīz mums zibošās krāsīs gēznotājas audeklā, vēl tālām pauzdēm par to stāstīs granitā cirstie tēli, monumentālas simfonijas un rakstnieku un dzejnieku daiļrade.

Padomju mākslinieka veidojumā šī tema ir pilnīgi atšķirīga no darbiem, kas par to radīti cītās sabiedriskās iekārtās. Padomju mākslinieks nav pakāpies uz kāda augstākā pēdēstā, no kura noskatās uz «vienkāršo darbu» veicējiem. Padomju mākslinieks, tāpat kā jebkurš padomju cilvēks, ir dzīves un darba apliecinātājs, aktīvs līdzgaitnieks strādniekam fabrikā, kolchozniekam tīrumā, zvejniekam vētrinajos ūdeņos. Viņu cīņas ir reizē padomju mākslinieka cīņas, viņu sasniegumi un uzvaras — arī padomju mākslinieka uzvaras.

Šādu aktīvu deģsmi un ciešu saistību ar mūsu zemes un dzīves pārveidotājiem visās nozarēs jūtam arī latviešu padomju vārda mākslinieku sniegumos. Socialistiskās celtniecības tema mūsu rakstnieku un dzejnieku darbos plašāk izvērsās gan tikai pēc Lielā Tēvijas kara, pēc Padomju Latvijas atbrīvošanas. 1940./41. gada literatūra vēl neiespēj ielūkoties tik dziļi dzīves pārveidošanas procesos, lai varētu

tos atspoguļot dzīvos literāros tēlos. Tāpat kā politiskajā un ekonomiskajā, tā arī ideoloģiskajā laukā tas ir pārkārtotāšanās un veidošanās laiks, kuru drīz pārtrauc nodedvīgais fašistisko ordu iebrukums. Toties pēc Lielā Tēvijas kara latviešu padomju rakstnieki un dzejnieki, rūdīti kauju ugunīs un cieši tuvojušies lielās brālīgās krievu tautas padomju literatūrā un mācījušies no tās spilgtajiem paraugiem, socialistiskā darba tematā liek atskanēt lielā daudzveidībā.

Prozās novadā kā pašī spilgtākie darbi te minami ar Staļina premiju apbalvotie tautas rakstnieka Viļa Lāča «Vētras» (īpaši tās III daļa) un Annas Sakses «Pret kalnu», «Vētras» lappusēs mēs redzam padomju cilvēkus, kas ar uzvaru un nesāulzīti iznēkuši no asiņainajiem kara ceļiem, tagad visus savus spēkus un prasmis atdod dzimtenes atjaunošanai un tās tālākai attīstībai. Rakstnieks rāda, kā nostiprinās padomju iekārta mūsu zemē, rāda cīņu par piegādās izpildīšanu četros gados, rūpniecības atjaunošanu, kolchozu nodibināšanu laukos un tā tālāk. Autors lasītāju ievēd visā straujajā celtniecības darba plūsmē, reizē atsegdamās padomju darba cilvēka augstākās morālās ipašības. Visus viņus vada padomju patriotisms. Tāpat kā kaujas laukā, arī te viņi katrā darbā ieliek sevi visu, nekā neēļodami, personiskās intereses vienmēr pakļaudami lielajiem dzīves uzdevumiem un partijas norādījumiem. Viņi neviens nav pašlabuma meklētāji, svešas viņiem privatīpašnieciskās tieksmes. Nesaudzīgi viņi ir pret padomju varas ienaidniekiem, kas visādiem līdzekļiem cenšas jautāt viņu nodomus un mērķus, stingri prasības pret sev.

«Vētras» III daļa lasītāja priekšā paver visu lielās dzīves pārveidošanas procesu, reizē palīdzot dziļāk izprast to varēno vēstures laiku, kura līdzcīnītāji mēs esam.

Annas Sakses romāns «Pret kalnu» ir plašākais prozas darbs, kura parādīta latviešu lauku sētas pārkārtošanās uz socialisma ceļu. Spēdama uzvert raksturīgākās dzīves parādības un dot tām pārlicēnošu un vispusīgu apgaismojumu, rakstniece parāda, kā boļševīku partijas gudrajā un tālredzīgajā vadībā mūsu laukos veidojas jauna tipa cilvēks — padomju cilvēks, kā rodas jaunās attieksmes pret darbu un darba biedriem. Cīņa par jauno ir cīņa pret veco. To vainago ar uzvaru var tikai plašs un saliedēts kolektīvs, ne vienstādi noslēdzies pašlabuma tīkotājs. Tikai kopīgā darbā ir iespējams atrākt atjaunot kara izpostīto dzīvi. Tikai ar kopīgu darbu ir iespējams samērā īsā laikā nēciet ievērojamu attīstības posmu — no sagrāutes viensētas līdz kolektīvai saimniecībai. Annas Sakses romānā noteļotais laiks skar pašus pirmos solus tais gaitās, kuras šodien iet visi Padomju Latvijas lauku ļaudis, piepildīdami autores vēlējumus: «Strādājiet tā, lai dzīve tiešām iet kalnā!»

Pašu pirmo pakāpi kolchozu dzīvē rāda arī Vizbulis Bērce stāstā «Pirmie vienpadsmit». Tāpat kā Saksē, arī Bērce atsedz asās šķiru pretšķības laukos. Budžu, egoistisko tieksmju pretestība ir jāsalauz, jo ne vārkardēnai, bet šodienai un rītdienai vēltīs padomju cilvēku darbs. Bērce to parāda konkrētā, samērā spilgtā tēlojumā. Tomēr no rakstnieka var vēlēties skaidrāku un dziļāku raksturu noģezojumam, lai pirmie vienpadsmit cīnītāji nesaplūstu viengabala masā, bet reizē ar savu darbošanos atsegtu katrs savu īpatu seju.

Mūsdienu «zvejnieka dēlus» rāda Jā-

nis Grants savā pagorajā stāstā «Vēja pusē». Tie ir padomju zvejnieku dzīves cēļāji. Kļavu Oskara uzskārtās cīņas turpinātāji; padomju laikmetā. Tāpat kā Oskaram arī viņiem jācīnās pret atpalcējiem un tišiem kavētājiem. Tikai viņi vaīrs nestāv vienī naidīgo elementu vidū, bet tēm palīdz partija un tās audzētāis padomju cilvēku aktīvs.

Latviešu padomju dzejā socialistiskās celtniecības tematā daudzus darbus veļtījis Aleksandrs Čaks. Jau no pašām pirmajām dzīves atjaunošanas dienām Čaka dzejnieka skatīens uz tver katru, pat vissīkāko ikdienas parādību. Viņš līdz ar visiem padomju ļaudīm priecējas par pirmo ūdens lāsi, kas plūst no izlatotā ūdensvada, par pirmo autobusu, kas atkal jōno Rīgas ielas. Viņš līdz ar strādniekiem dodās atjaunot izpostīto Ķegumu, kas padāra galšūs mūsu dzīvokļus, dod spēku rūpnīcām un laukiem. Aleksandrs Čaks viens no pirmajiem ar savu dzeju cieši piesastījis sprāigajam celtniecības darbam, reizē rādīdamās paraugu, kā padomju vārda māksliniekam jāieplūst pašā dzīves strāumē.

Īpaši Čaka dzejoļu grāmata «Patrioti» ir dedzīga darba himna padomju dzīves celtniekiem, sveicinājums laikmetam, kad

Darbs nav lāsts vaīrs, darbs ir svētums,

Laime sevi gūt.
Dzejnieks sarunājas ar mazo atslēdznieku, kas, mācīdamies FRA skolā, strādā jau par praktiķantu fabrikā un grib nākotnē kļūt par inženieri. Viņš raksta par helisko audēju Salmeju Babri par jauno virpotāju, VEFA lakoģtāju Elzu Baidekalni, Sarkandaugavas furkistiem. Dzejnieks veļtī odu tukumniekiem un talstniekiem, kas nodevusi valstij sava darba augļus, kas pārvērtušī «zeltainos graudos Staļinam doto vārdu».

Tiesa, Čaka vārsmas bieži traucē pārāk meklēti salīdzinājumi un itin kā tikai krāsainības labad iemestī frazai-

ni teļcieni. Taču atzīstama un novērtējama ir viņa spēcīgā iegušanās padomju dzīves īstenībā. Ja Čaka dzīves gājums būtu bijis ilgāks, viņš atbrīvotos arī no tiem formalisma elementiem, par kuriem viņa dzeja saņēma stingru un pelnītu kritiku.

Jūsmitās padomju celtniecības darba apdziedātājs ir arī Jānis Grots. Viņš veļtī savas vārsmas darba zemniekiem visos darba posmos, dzēzcelniekiem, kuru vilcieni ved piegādās kravas, veļtī tās meža dienām un jaunajam koklu dēstītavām. Grota celtniecības tematika ietverta gēznāinās vārsmās. Taču, atšķirībā no Čaka, Grots vairāk šķiet darba procesa vērotājs, gan ar siltu līdzdalību un ielūtu, bet nemanām viņa dzejā to pilnīgo saplūšanu ar dzīvi, kas raksturīga padomju dzejniekiem. Dažbrīd pārāk liriska un romantiska jūsma atrauj dzejnieku no tiešās temas, Tēdā kārtā, piemēram, piāšais «Dziedājums darba zemniekiem» izskan vairāk tikai frazē; ar dažādu darba norīšu un darba rīku apdeinojumu. Bez tam Grota celtniecības dzejā dominē vēl seneņnie arki ar mirdzošiem lēmešiem, sētuves piecos, grābekļi rokās, lai gan mūsu kolchozu zemnieki vairākumā izlieto tos darba rīkus, ko tiem dot socialistiskā rūpniecība.

Atspoguļojot tagadni, tā jāradā ar tagadnes priekšsatiem. Pats pēdējais laiks, lai ne tikvien Grots, bet arī daudzi citi izprastu, ka neviens ikdienas vārds nav nedzējisks, tikai dzejniekam jāprot pieskirt tam vārsnā nepieciešamo dzejiskumu. Attiecīgiem dzīves priekšmetiem iztūdot, izzūd un noveļojas arī viņu apzīmējumi.

Siltas un vienkāršas ir Andreja Baļoļa vārsmas bez lieka skaluma un patosa. Krēji rāmas, tās ar dziļu ielūtu un spēku rāda jauno sējēju — bijušo Tēvijas kara cīnītāju, kas dārgi izcīnītajai dzimtenei tik cieši piesastīti, ka patš sajūtas kā grauds, kas mests zemes klēpi un dģst pretī jaunajai dzīvei.

No Ļeņingradas mākslas meistariem atvadoties

Apbalvojums Ļeņingradas mākslas meistariem

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs par sekmīgām, augstā idejiskā līmenī sniegtām viesizrādēm 1950. gadā Rīgā ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija Goda rakstiem apbalvojis šādus ar Darba Sarkanā Karoga ordeni apbalvotā Ļeņingradas Valsts Akademiskā Dramas teātra darbiniekus:

KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku K. Adaševski, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves māksliniecei J. Aleksandrovsku, aktieri P. Andrijevski, skatuves strādnieku D. Beļakovu, Staļina premijas laureatu, KPFSSR tautas mākslinieku A. Borisovu, aktieri A. Čekajevski, Staļina premijas laureatu, PSRS tautas skatuves mākslinieku N. Čerkasovu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves māksliniecei M. Domaševu, aktieri V. Erenbergu, skatuves strādnieku P. Fedorovu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku B. Freindlihu, Staļina premijas laureatu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku V. Gaidarovu, teātra mākslinieciskās — uzvedumu daļas vadītāju A. Hofmani, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku V. Jancatu, aktieri A. Janu, Staļina premijas laureatu, aktieri K. Kalinisu, skatuves strādnieku P. Kartašu, aktieri A. Kirejevu, aktieri G. Kolosovu, teātra direktoru

G. Korkinu, aktrisi A. Kozlovu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves māksliniecei O. Lebzaku, Gruzijas PSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku A. Ļubošu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku J. Malutinu, režisoru V. Mečņecovu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves māksliniecei J. Medvedevu, Staļina premijas laureatu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku G. Mičurinu, režisoru A. Muziju, aktieri G. Osipenko, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves māksliniecei A. Paramonovu, teātra režisoru pārvaldes vadītāju V. Plontkovski, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku N. Raševsku, Staļina premijas laureatu, PSRS tautas skatuves mākslinieku N. Simonovu, Staļina premijas laureatu, PSRS tautas skatuves mākslinieku K. Skorobogatovu, aktieri G. Solovjevu, KPFSSR nopelniem bagāto mākslas darbiniecei, aktrisi J. Timi, Staļina premijas laureatu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku J. Tolubejevu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves mākslinieku N. Vajjano, teātra administratoru M. Viļenski, KPFSSR tautas skatuves mākslinieku, teātra galveno režisoru L. Vivjenu, KPFSSR nopelniem bagāto skatuves māksliniecei — J. Volfu — Izraeli, KPFSSR tautas skatuves mākslinieku V. Voronovu un KPFSSR nopelniem bagāto skatuves māksliniecei J. Žicharevu.

NEAIZMIRSTAMIE VIESI

Padomju Latvijā republikas 10. gadadienas jubilejas vasarā izcils mākslas dzīves notikums bija Ļeņingradas Akademiskā ar Darba Sarkanā Karoga ordeni apbalvotā A. Puškina vārdā nosauktā teātra viesizrādes.

Nāv šaubu, ka Ļeņina pilsētas vadītāji teātra viesizrādes Rīgā atstās paliekamu rosināšanu iespaidu mūsu teātru un vispār mākslas dzīvē. Vispirms teātris veica nozīmīgu idejiski pozitīvās audzināšanas darbu ar savu bagāto, daudzveidīgo repertuāru un izpildījuma augsto māksliniecisko līmeni. Jau pati pirmā izrāde — V. Višņevska monumentālā drama «Neaizmirstamais 1919.» ar savdabīgi atrisināto ieskaņu — ar varonīgās cīņas muzikālās pāreju uz Kremļa kurantiem, ar revolūcijas karogu ietvarā apgaismoto Ļeņina darba istabu, kur šaj stundā strādā ģenlālis vadonis — vēstija lielās izrādes sākumu, ievadīja satikšanos ar augstas kultūras teātri, kas prot drosmīgi un radoši spītīgi risināt pašus atbildīgākos teātra mākslas uzdevumus. Ar dziļu savilņojumu skatītāji seko lūgā pirmajai aīnai, kas risina abu revolūcijas vadonu Ļeņina un Staļina dziļās draudzības un ideju vienības tēmu, — seko izcilā aktiera, KPFSSR tautas mākslinieka, Staļina premijas laureata K. Skorobogatova spēlei, kas rada dziļi pārdomātu Ļeņina tēlu. Jau ar pirmo uzņēmumu un visā tālākā lūgā norisē skatītājs domās un jūtās dzīvo līdzīti ļoti talantīgā aktiera nopelniem bagātā skatuves mākslinieka V. Jancata radītam biedra Staļina tēlam. Lūgā daudzo ainu atrisinājums un koplejums apliecina režijas darba augsto līmeni Ļeņingradas teātri — šajā izrādē: teātra galvenā režisora KPFSSR tautas mākslinieka L. Vivjena un V. Mečņecova darbu, kā arī dekoratoru S. Višņevckas bagāto izdomu. Pirmā tikšanās ar Ļeņingradas viesiem atstāja dziļu iespaidu, nodibinot ciešu draudzību aktieru un skatītāju starpā.

Krievu panākumus padomju dzīves aktuālo tēmu risināšanā teātris apliecina B. Romašova lūgā «Varenais spēks» iestudējumā. Ar šeit spilgtu tēlu rāda V. Jancata, profesora Lavrova — tomēr parādot padomju tautas mākslinieku morālisko skaidrību, dziļo patriotiskumu un nesaudzīgu cīņā pret zemošanas satrunējošās buržuāzijas kultūras priekšā. Aktuālo šodienas tēmu — amerikāņu «dzīves veldā» atmaskošanu, cīņu pret kara kurinātājiem, cīņu par mieru — teātris risina B. Lavreneva politiskā asajā lūgā «Amerikas balsis». Minētie iestudējumi rāda, ka teātris aktīvi piedalās laikmetīgo problēmu risināšanā, ļaužu audzināšanā komunisma ideju garā.

Blakus šim lūgām teātra repertuārā nozīmīgu vietu ieņem krievu klasiskās dramaturģijas meistardarbi — A. Ostrovska lūgā — «Mežs», «Talanti un pielūdzēji», L. Tolstoja «Dzīvais mironis». Ievēribu radīja Tolstoja lūgā iestudējums, kur galveno lomu tēlo viens no lielākajiem krievu teātra šodienas aktieriem PSRS tautas mākslinieks, Staļina premijas laureats, N. Simonovs. Dziļi iedarbīgs, vienreizīgs ir viņa radītais Fjodora Protasova tēls, kas izrādes gaitā izaug par bargu apšūdzētāju tumsības un nelietības valstij. Tā bija tikšanās ar tiešām izcilu aktieri, kas šās smagās lūgā izrādējī prātīdiedot jaunu skanējumu, ar Protasova bojā eju atstādamas pasaulē saucieni pēc morālī skaidriem, patiesiem cilvē-

kiem. Neaizmirstamu tēlu šai izrādē radījis arī teātra talantīgā aktiесе, O. Lebzaka ciganietes Mēsas lomā, nopelniem bagātā mākslīās darbiniece J. Time Lizas mātes Annas Pavlovnas tēlojumā. Lūgā iestudējuši režisori — Staļina premijas laureats, nopelniem bagātais artilists V. Kozičs un A. Dausons, dekorators A. Rikovs.

Nozīmīgu vietu teātra repertuārā ieņem divas lūgas par izcilu krievu tautas vēstures laikmetiem un ļaudīm — I. Bachtēreva un A. Razumovska lūgā «Karavadonis Suvorovs» un V. Solovjova «Lielais valdnieks».

Suvorova lomu tēlo trīskārtējais Staļina premijas laureats KPFSSR tautas mākslinieks K. Skorobogatovs. Nopietnu vēstures laimietiem un ļaudīm — I. Bachtēreva un A. Razumovska lūgā «Karavadonis Suvorovs» un V. Solovjova «Lielais valdnieks».

Viesizrāžu patī augstākā mākslinieciskā virsotne neapsaubāmi ir Solovjova lūgā «Lielais valdnieks» izrāde ar Staļina premijas laureatu PSRS tautas mākslinieku N. Čerkasovu cara Ivana Barga lomā. Šī izrāde spēcīgi atklāj vienu no visdramatiskākām nodalām krievu tautas vēsturē, cīņu par Krievzemes apvienošanu un pārvēršanu varēnā spēkā, kas spētu satriekt ienaidniekus, izcirst ceļu uz jūru, kas nepieciešama lielajai valstij. Autors un N. Čerkasovs tēlo caru Ivanu Bargo kā gudru, tālredzīgu valdnieku, izcilu karavadoni, kas laikus prot atklāt ienaidnieka viltu un nodomus, laicīgi iejaukties, lai izšķirtu notikumus Krievzemes labā. Čerkasova tēlojums šai lomā sasniedz augstu meistariību, palīdzams neizdzēšamā atmiņā ikvienam, kas to skatījis. Lūgā inscenējis L. Vivjens, dekorācijas gleznojis Staļina premijas laureats, nopelniem bagātais mākslas darbinieks V. Dmitrijevs.

Plašs un daudzveidīgs ir viesizrāžu laikā tēloto lomu skaits. Teātri izaugusi vesela plejāda talantīgu aktieru, kas spēj veikt pašus atbildīgākos uzdevumus. Viesizrādēs viņi guva Rīgā skatītāju nedalītu atsaucību, katru vakaru Operas teātra nams bija pārpildīts līdz pēdējai vietai. Pelnītu vērib viesizrādēm veitija republikaniskā prese. Nav šī raksta uzdevums vēlreiz pieminēt visus Ļeņingradas teātra māksliniekus, taču nevar neminēt tišām ievērojamu skatuves mākslinieku, ar kuru pamatoti var lepoties šodienas krievu teātra skatuve — KPFSSR tautas mākslinieku Staļina premijas laureatu A. Borisovu. Viesizrādēs viņu redzējām vairākas atbildīgas lomas un katrā viņš spēja atrast savdabīgu vienreizīgu tulkojumu, pilnam pārliecīnādams par radītā tēla patiesīgumu.

Realistiskās skatuves mākslas tradīcijas ir šī izcilā krievu teātra pamats. Tālāk tās attīstīdams padomju varas gados, pilnībā apgūdams socialistiskā realisma metodi, Ļeņingradas teātris devis neaizmirstamus mākslas darbus, kas rada lepnumu par padomju mākslas lielajiem sasniegumiem, iedvesmo un vada jaunu sasniegumu gaitās.

Atvadoties no Ļeņingradas mākslas meistariem, mēs savilņoti sakām: — Paldies Maskavai, paldies Ļeņingradai par šīm dienām!

Fr. Rokpelnis

UZ REDZĒŠANOS!

Pateicamies par rīdzinieku atzinību

Visās mūsu viesizrādēs pārpildītā Latvijas PSR Operas un baleta teātra zāle liecināja, ka mūsu teātra uzvedumi interesēja Rīgas skatītājus, ka mūsu daiļrades sniegtumus uzņēma atzinīgi.

Pateicoties rīdziniekiem par mums veiktā uzmanību, vēlam Latvijas galvaspilsētā un visai Latvijas tautai saimniecības un kultūras dzīvē jaunus sasniegumus, kuri pārsniegs jau tā lielos panākumus, kurus redzējām LPSR 10. gadadienas izstādēs un sariņojumos, rūpnīcās un kolchozos.

Esmu pārliecināts, ka šī mūsu tikšanās nebija pēdējā. Gaidīsim Latvijas mākslas pārstāvjus Ļeņingradā.

L. S. Vivjens,
KPFSSR tautas mākslinieks,
teātra galvenais režisors

Vēlu sekmes radošā darbā!

Mūsu teātra viesošanās Rīgā bija ievērojams notikums visu šā teātra aktieru dzīvē un daiļrades praksē.

Es paguvu jo tuvi iepazīties ar Rīgu un Rīgas Jūrmalu, kuru apmeklēju vairākkārt.

Vēlu Rīgas darba ļaudīm, visiem mākslas un literatūras darbiniekiem spožus panākumus viņu radošajā darbā. Pilsētai-parkam, pilsētai, kurā tik daudz puķu, vēlu tālāku plauksmi.

Paš esmu nodomājis ne reizi vien vēl atbraukt skatīties Latvijā, mūsu brālīgajā padomju republikā.

N. K. Simonovs,
PSRS tautas mākslinieks,
Staļina premijas laureats

Es milu tevi, latvju zeme zaiž.

Kā jaunību, nekad ko neaizmirst...

Šie dzejnieka vārdi vienmēr atbalsojas manā sirdī, kad esmu Latvijā. Pirms daudzdienu gadiem te Jelgavas pilsētā es nobeidzu mācību kursu ģimnazijā. Jau tad gan Rīgu, gan Siguldu, Rīgas Jūrmalu, gan daudzas citas vietas tā iemilēju, ka tās paliks tuvas visu mūžu.

Divdesmitajos un trīsdesmitajos gados kopā ar aktrisi O. V. Gzovsku man nācās vairākas reizes Rīgā piedalīties viesizrādēs. Sākot ar 1947. gadu, es katru vasaru pavadu Rīgas Jūrmalā, uzkrājot spēkus nākošajai sezonai.

Rīga — ļoti teātrālā pilsēta, kurā saprot teātra mākslu, kurā prot cienīt skatuves daiļrādī. To apliecina mūsu teātra viesizrādes, kuras noritēja ļoti veiksmīgi.

V. G. Gaidarovs,
KPFSSR nopelniem bagātais
skatuves mākslinieks, Staļina
premiņas laureats

Jaunajā — padomju Rīgā

Dziļi savilņots gaidījū satikšanos ar Rīgu un tās skatītājiem, jo aizritējuši taīsnī 40 gadu no tā laika, kad es spēlēju Rīgā Krievu dramāteātri.

Jau pilsētas ārējais izskats rādīja, kā tā pārmainījusies. Izteiksmīgais Ļeņina piemineklis, uz kura sarkanā granīta kāpnēm vienmēr nolikti svaigie ziedi, daudzās jaunās celtnes, trolejbusi un elektrobusi, asfaltētās ielas, radio reproduktori — tā visa tad nebija. Tomēr šīs pārmaiņas, satikšanos ar jaunās — padomju Rīgas cilvēkiem, es

visdziļāk izjūtu izrādēs. Uzmanība, ar kādu skatītāji sekoja padomju lūgām, jo sevišķi spēcīgie aplausi, kuri atbalsojās padomju tautu drauga, skolotāja un vadona kvēļajiem vārdiem lūgā «Neaizmirstamais 1919.», gaiši liecināja par padomju patriotu, komunisma celtnieku jūtām, kuras strāvo rīdziniekos.

To, kā visskaistāko un dārgāko, kā padomju tautu cildēnas draudzības apliecinājumu, papēmu līdzīti no Daugavas un Dzintarijūras krastiem.

A. Ļubošs,
Gruzijas PSR nopelniem bagātais
skatuves mākslinieks

Viesizrāžu panākumi mūs pilnā mērā apmierina

Uz viesizrādēm Rīgā mēs izbraucām Padomju Latvijā 10. gadadienas priekšvakarā. Teātra kolektīvs zināja, ka tas mums uzliek sevišķus pienākumus. Sapratām, ka mūsu izrādes saistīti tiklab krievu, kā latviešu skatītājus, kuru prasības ļoti augstas. Tagad, vērtējot mūsu mēnesi ilgā darba rezultātus Rīgā, esam pilnā mērā apmierināti. Visur un vienmēr mēs saņemām partijas un padomju, sabiedrisko organizāciju un darba ļaužu vissirsnīgāko atbalstu. Prese teātra viesizrādēm veitīja lielu uzmanību.

Mēneša laikā sniedzām 37 izrādes, kuras apmeklēja vairāk nekā 45.000 skatītāju. Izvērtām arī plašu sabiedriski politisko darbu, iepazīstinot Rīgas darba ļaudis ar teātra vēsturi, tā mākslinieku sastāvu, repertuāru plāniem un jauno kadru audzināšanu.

Satikāmies arī ar izcilu ražošanas, kā arī kultūras un mākslas pārstāvējiem, apmeklējām Padomju Armijas daļas un pionieru nometnes, bijām viesī jaunatnes un komjaunatnes aktīvos. Bez izrādēm mēs organizējām vēl 19 plašu sariņojumus, kuros nēma daļību vairāk nekā 20.000 apmeklētāju.

Par nožēlošanu, mēs pilnā mērā nespējām bijēšu ziņā apmierināt Rīgas sabiedrības prasības, jo visas mūsu izrādes bija jau iepriekš izpārdotas.

Viesizrādes Rīgā vēl jo ciešāk saliedēja mūsu radošos spēkus. Dziļi mūs savaldzināja arī Latvijas mākslas sasniegumi, kuru pārstāvjus tagad gaidām pie sevis Ļeņingradā.

G. M. Korkins,
teātra direktors

Ļeņingradas Akademiskā Dramas teātra mākslinieki un darbinieki Rīgas Jūrmalā. Attēlā: N. Simonovs, V. Koveja, G. Kulbušs, L. Štikana, V. Jancata, N. Raševska, B. Freindlihs, K. Skorobogatovs, N. Čerkasovs, L. Dačko un G. Korkina.

MIERS UZVARĒS KARU!

Padomju Rakstnieku savienības AICINĀJUMS Apvienoto Naciju Organizācijas Drošības padomei

Padomju rakstnieku savienības sekretariats nosūtījis Apvienoto Naciju Organizācijas Drošības padomei šādu aicinājumu:

«Nujorkā, Leiaksasē»

Apvienoto Naciju Organizācijas Drošības padomei

Visas pasaules tautas ir lielās bažās par miljoniem mierīgu cilvēku likteni, par bērnu un sirsgalvju dzīvību, par miljoniem jauniešu nākotni, par visas cilvēces kultūras un civilizācijas likteņiem.

Ar Amerikas Savienoto Valstu diplomātu un politiķu pūlēm Korejā izraisīts asinains karš, kurā ik dienas iet bojā tūkstotiem mierīgu cilvēku, no zemes virsas noslaucia Korejas pilsētas un ciemus, iznīcina Korejiešu tautas slavenos, gadsimtus vecos kultūras sasniedzumus.

Mums, padomju rakstniekiem, kas kopā ar savu tautu pārdzīvojuši visus pārbaudījumus, ko nesa asiņainais karš pret vācu fašismu, kas redzējuši sagrautas pilsētas, pelnospārvestas kultūras un zinātnes iestādes, bibliotēkas un muzejus, īpaši saprotamā korejiešu tautas un visas progresīvās cilvēces svētās dusmas, ar kādām tā protestē pret amerikāņu agresoru necilvēcīgiem noziegumiem un zvēribām.

Mēs griežamies pie Apvienoto Naciju Organizācijas Drošības padomes, cerēdami, ka Drošības padome izpildīs savu tiešo pienākumu, atjaunos mieru Korejā, dos korejiešu tautai iespēju pašai, bez ierakstiem, no ārienes, izskirt savu turpmāko likteni.

Papildus jau zināmajiem noziegumiem, kas pastrādāti sakarā ar amerikāņu agresiju, mēs no ziņojuma, ko sniedza Korejas vienotās demokrātiskās tēvijas frontes komisija amerikāņu agresoru un Li Sin Mana kliķes nodarīto zaudējumu un laundarību izmeklēšanai un konstatēšanai, uzzinājam jaunus faktus, no kuriem asinis stingst dzīslās! Runa ir par mierīgu, drovās strādājošu cilvēku iznīcināšanu, par to, ka amerikāņu aviācija barbariski izposta Korejas rūpnīcas un fabrikas, lai sagrautu Korejas ekonomiku un nospiestu korejiešu tautu trūkumā. Barbariski un plānveidīgi iznīcina skolas, slimnīcas, apdzīvotus kvar-

talus, kuriem nav nekāda sakara ar militāriem objektiem. Cilvēku asins straumes plūst visā Korejā.

Nav iespējams mierīgi rakstīt par to!

Apvienoto Naciju Organizācijas Drošības padome nedrīkst vēl turpmāk ar zilo miera karogu segt agresoru laundarības!

Mēs griežamies pie Drošības padomes, aicinādami un prasīdami uzklaut miljoniem pasaules iedzīvotāju balsi, izbeigt asiņaino noziegumu Korejā, apvaldīt agresorus un atjaunot satricināto Drošības Padomes prestižu un Apvienoto Naciju Organizācijas autoritāti.

Sajā mūsu prasībā mēs uzskatām, ka turpināt to cīņu par ista humanisma lielo ideālu triumfu, cīņu, kādu atfistīta tādi visi pasaulē pazīstami krievu rakstniecības klasiķi kā Lēvs Tolstojs un Maksims Gorkijs.

Sajā mūsu prasībā mēs apvienojamies ar visievērojamākiem rakstniekiem visās pasaules valstīs; šai mūsu prasībai pievienojas to valstu rakstniecības klasiku mūžam dzīvā sirdsapziņa, kuru pārstāvji tagad pulcējas Drošības padomē: amerikāņu Vitmena un Dreizera, angļu Bairona un Dikensa, franču Zolā un Fransa, norveģa Ibseņa, indieša Tagores un Enrike Hose Rodo, kuri ilgus gadus pārvaldīja Latīņamerikas valstu progresīvās inteliģences prātus.

Padomju Savienības rakstnieku vārdā mēs pievienojam savu balsi spēcīgajam visu pasaules tautu protestam un prasām:

1. Nekavējoties izbeigt amerikāņu agresiju Korejā.
2. Nekavējoties un bez ierunām aizliegt bombardēt Korejas mierīgās pilsētas un iedzīvotājus.
3. Nekavējoties evakuēt no Korejas visu ārzemju karaspēku.

PSRS Padomju rakstnieku savienības sekretariats:

A. Fadejevs, K. Simonovs, A. Surkovs, N. Tichonovs, A. Korņeicuks, V. Višņevskis, A. Sofronovs, A. Tvardovskis, L. Leonovs, F. Panferovs, V. Koževņikovs, B. Gorbatovs.

Izeila poļu rakstnieka luga

Poļu laikmetīgajā dramaturģijā pirmajā vietā stāv rakstnieka Leona Kruckovska luga.

Vislielākā nozīme starp tām ir viņa jaunajai lugai «Vācieši», ko Vispolijas miera aizstāvju komiteja izvirzījusi Miera premijas iegūšanai.

Lugā autors parāda procesu, kas norit vācu inteliģences aprindās, parāda individualistu un liberālu vēsturiski nenovēršamo bojā eju, atklāj zinātnes un dzīves savstarpējo attiecību būtiskos pamatus. Vācu profesora Zonenbruka dzīve un darbība atmasko kaitīgo teoriju par to, ka zinātni nav sakaru ar šķiru cīņu, tautu likteņiem. Savā liberālajā aklibā «apolitiskais» Zonenbruks sadarbojas ar hitleriešiem, viņa zinātniskie atklājumi kalpo fašistiskās agresijas izvēšanai.

Uz revolucionāru cīņas ceļu lugā nostājušies Zonenbruka skolnieks, Peters, ko hitlerieši iesloga koncentrācijas nometnē, profesora meita Rūta. Vēsturiskie notikumi — fašisma sagrāve, jaunās demokrātiskās Vācijas radīšana — atbrīvo Zonenbruku no mocības, pret runu pilnās liberālās nostātas; luga beigās arī viņš saprot, ka nepieciešams aktīvi cīnīties par mieru un demokrātiju.

Luga «Vācieši» izrāda visos lielākajos Polijas teātros. Tās uzvedums Makša Reinharda vārdā nosauktajā teātri kļuva par svarīgu notikumu demokrātiskās Vācijas politiskajā un kultūras dzīvē. Vācu laikraksti atzīmē, ka Kruckovska luga ir pirmā, kas objektīvi parāda dzīvi Vācijā fašistiskā režīma apstākļos, to, ka pat vistumsākajās reakcijas gados Vācijā bija godīgi, virsīgīgi cilvēki, kas veda bezbailīgu cīņu pret hitleriešiem.

Cilvēku tiesību «aizsardzības» amerikāņu variants. S. Gūtmaņa zīm.

Ar darba panākumiem stiprinām miera lietu

Kāds varens un aizraujošs priekš pārnem ikvienu padomju cilvēku, domājot par mūsu zemes sasniegumiem, par mūsu nākotnes perspektīvu plašum!

Padomju arhitektiem jārūpējas par to, lai mūsu pilsētas un ciemi būtu viskaištākie un vistabākie pasaulē, lai tos uzskatot, tajos strādājot un dzīvojot, ikviens padomju cilvēks būtu lepns un priecīgs.

Jaunceltās pilsētas, veco pilsētu rekonstrukcija, to jauniekārtotās un pastāvīgi papildinātās labierīcības, viss liecina par padomju arhitektu ieguldījumu komunisma celtniecības lietā.

Nesen no vasaras prakses Maskavas augstbūvju jaunceltā atgriezās universitātes arhitektūras un inženieru zinātņu fakultāšu studentu grupas. To dalībnieki redzējuši, kādas iespējas celtniecībā paver būvdarbu organizācija un mehanizācija jaunās iespējas.

Būvēt ātri modernas rūpnīcas, kolchozu ciematus, skaistas, izturīgas un ērtas dzīvojamās ēkas, varens kultūras pilis, — to prasa no padomju celtniekiem mūsu tauta.

Mēs nemitīgi ceļam, veidojam dzīvi visās tās nozarēs. Mūsu celtniecība, tāpat kā visa mūsu dzīve, apliecina mūsu miera garu, tā ir jo varens pretspārs kara kurinātājiem — amerikāņu un angļu imperialistiem. Viņi sen jau vairš neceļ, bet tikai grauj, iznīcina, posta.

Amerikāņu un angļu kara kurinātājus pie kauna staba pienāgo visas pasaules miera cīnītāju miljoni! Tie prasa no agresoriem atbildību par drausmīgajiem noziegumiem pret cilvēci. Amerikāņu nonāvēto korejiešu mātes un tēvi, bērni, kas kļuvisi bāreņi, visas pasaules darba ļaudis prasa atmaksu arī par Korejā sagrautajām rūpnīcām, dzīvojamām ēkām, skolām un slimnīcām.

Miljoniem apsūdzētāju jau šodien sasaucas un apvienojas milzīgā kustībā par mieru visā pasaulē, pret kara histēriju, kuru iekveldina imperialisti. Sajā cīņā nevar būt neitrālu novērotāju, jo tā ir cīņa par mieru, par visas cilvēces nākotni, par tās kultūras sasniegumu nesargāšanu un tālāku attīstīšanu. Tāpēc visas pasaules zinātnes un mākslas darbinieki pievieno savu vārdu miera piekrišanu Stokholmas Uzskaukuma parakstītajā mīlīonem, nosoda cilvēces ienaidņikus — imperialistus.

Mēs, padomju pilsoņi, esam lepnī, ka mūsu zeme stāv visu miera cīnītāju priekšgalā.

— Kur Staļins, tur uzvara! — saka padomju ļaudis. Tā domā, to zina miljoniem miera cīnītāju visā pasaulē.

Miers uzvarēs karu! J. Gallis, arhitekts

Baloža jaunajā dzejoļu krājumā «No sirds» darba tema izteikšanai izvēlētie vārdi jēdzieniski un dzejiski raksturo to dzīves lielumu, kāds pavēries padomju cilvēkam. Laukos kolchoznieku drūvas sniedzas līdz tālām apvāršņim, pirmajam vālam būs neapraktāms plašums, mirdzošie graudi līs kā upe. Darba gaitās zemnieks vairs nav viens, tā ir kopu saime, kas kopā strādā, kopā liksmojas; tādā veidā viņi arī vieglāk spēj pārvarēt jebkuru grūtumu.

Jaunajai Padomju Latvijas kolchozu dzīvei veselā plašā dzejoļu ciklā «Kopsaimnieks», pievērsies Jūlijs Vanags. Kopīgā darbā zemnieki ir pilnīgi pārveidojuši savu dzīvi. Pagātnē pieder tas laiks, kad

... kāvās klusēdams ikviens ar savu postu.
Vien zobus sakoda un joza ciešāk jostu.
Turpretim kolchoza
Ir jaunus tikumus un jaunus jūtas audis
Mums sirdīs kolektīvais darbs, Tam līdzī cilvēks aug.

Pašai jaunākajai, vēl topošajai kolchozu attīstības fazei Padomju Latvijā veltīts Vanaga dzejolis «Mūsu kolchoza ciemats». Dzejnieks te rāda šo jauno agropilsētību, kas ir gaiša un spoža, ar visām ērtībām, asfaltētām ielām, skaistām celtnēm. Kādreizējā purva vieta tur ir krāšņi dārzī un zalgojošs ezers. Kolchoza ciematam autoram veltījis šādas rindas:

Mūsu kolchoza ciemats ir gaismas avots.
Kas tālu pār novadu liecinot zaigo:
Te augam mēs lielumā darbos savos.
Te saule zied laimīgu bērnu vaišos,
Un cilvēks jo dienas, jo skaidrāk jūt.
Kā tālumā starp laukiem un pilsētu zūd.

Par lielā celtniecības darba panākumiem pēdējos gados izteiksmīgi vēsti Mirdza Kempe dzejoļu krājumā «Drauga vārdi».

Plasākos liropiskos darbos lielo celtniecības rosmi attēlojuši Valdis Lukss un Pāvils Vilpis. Valdis Lukss poemā «Rita sāk dzīvot» rāda tipisku padomju dzīves norisi: jauna meitene, strādādama padomju darbā, aug patī līdz ar visu dzīvi, no maza nenozīmīga bērna izvērsas par apzinīgu padomju cilvēku, par darba varoni savā rūpnīcā. Socialistiskās celtniecības darbs viņu tādu ir izveidojis; tāpēc viņa, atskatoties uz paveikto darba posmu, var no sirds teikt: «Ir tik labi dzīvei pašā vidū būt!»

Pāvils Vilpis plašajā poemā «Fabrika pie Gaujas» parāda Līgates papīra fabrikas strādnieku lielo patriotismu, viņu varonību un pašizliedzību, no drupām izceļot savu rūpnīcu un padarot to atkal darba spējīgu. Ideja un dzejnieka nodoms ļoti slavējami, tikai šāds veidojums prasa daudz rūpīgāku apdari, jo daudzās vietās poemā ir vienkāršs prozisks apraksts, kas tikai ielikts pantmērā.

Bez tam ritma izjūta vispār, šķiet, nav Vilpja stiprā puse, jo viņš ļoti bieži ritmu variē tādās vietās, kur saturs to nemaz neprasa. Mākslinieciskā veidojuma meistarība līdzās idejiskai pilnvērtīgam saturam ir tas stingrais prasījums, ko rakstniekiem un dzejniekiem izvirza padomju sabiedrība un tās literatūras zinātne.

Dramatiskās vārda mākslas novads latviešu padomju literatūrā nav visai plašs, taču starp šiem nedaudzajiem darbiem lielākā tiesa veltīta mūsu zemes celtniecības tēmai. Milzīgā dzīves atjaunošanas darba sākuma posmu pēc Lielā Tēvijas kara reļeifā parāda tautas rakstnieks Andrejs Upiis savā lugā «Spuldzes maisā», spēcīgi akcentējot šā laika īpaši grūtos apstākļus, kad visas malaš vēl ir pilnas drupām un lūžņiem — gan pilsētu ielās, gan pašā gadzīvē. Jaunās dzīves veidotājiem smaga cīņa jāizcīna, tiklīdz iz-

tīrot zemi no buržuazisko palieku sārņiem, kā arī tiešajā jaunā cēsmes un sevis audzināšanas darbā. Bet padomju uzvaras gaitu nekas nevar aturēt, un vēl tālākiem nākotnes panākumiem droša ķīla ir bolševistiska patriotisma un darba rosmes pilnā padomju jaunatne, kuras pārstāvjuš luga lielā meistara roka iezīmējusi siltām un saulainām krāsām.

Viena no idejiski spēcīgākām lugām ar socialistiskās rūpniecības attīstības ideju ir Arvīda Grigulja «Māls un porcelāns». Tā tver gan jau tālāku pēckāra dzīves posmu nekā Andreja Upiša darbs, bet arī te vēl arvien apzinīgajam padomju darbiniekam jācīnās gan ar tiešajiem kaitētājiem, gan ar neapzinīgajiem pārnācējiem no buržuaziskās pasaules. Tipiska parādība visā mūsu dzīvē vēl arvien ir tādi Atvasaras, kādu savā lugā parāda Grigulis, un kurū iesīkstējušā reakcionārās apziņas atliekas kavē padomju cilvēka dzīves augšupeju.

Rūpniecības atjaunošanas problēmu skar arī Jūlija Vanaga luga «Satiķšanās krastā». Pēc lielā Tēvijas kara kāda rūpniecības uzņēmuma jauncēsmes darbā visus spēkus ieliek bijušie cīņu dalībnieki kopā ar visu strādnieku kolektīvu. No šiem jaunās dzīves celtniekiem strāvo spirts celtniecības patos un nesalauzama darba griba; padomju varas un partijas vādītus, tos nespēj aizkavēt nekādi pagātnes rēgi.

Annas Brodeles luga «Upes ciema pavasaris» un «Zelta drūva» attēlo darba zemnieku pirmos un tālākos soļus kolektīvizācijas ceļā. Padomju mākslai raksturīgais optimisms aužas cauri visai lugu norisei, apliecinoši topošo, augšupejošo socialistisko dzīvi. Brodeles darbu stiprā puse ir lielā vienkāršība un dziļā ietušanās mūsu dzīves īstenībā. Bez lieka skuluma un ārējiem efektiem viņa skatītāja priekšā paver situāciju pēc situācijas, rādādama, kā rosmīgajā kopīgajā darbā veidojas jaunā lauku dzīve un jaunais padomju lauku cilvēks

Ar vienu savas lugas daļu kolchozu dzīvi rāda arī Elīna Zālīte lugā «Vārds sievietēm», lai gan artistiski veiklie dialogi un raitās situācijas galvenokārt akcentē citu temu — padomju īstenībā un padomju darbā izaugušā cilvēka morali: viņa attieksmes pret darbu, viņa personisko interešu savienošanu ar sabiedriskajām, viņa uzskatus ģimenes dzīves jautājumos.

Šai rakstā socialistiskās celtniecības tēma izpauš mūsu literatūrā ir atzīmēta tikai lielās līnijās, piemērot pašus redzamākos mūsu rakstnieku un dzejnieku darbus. Siem vecākās un vidējās paaudzes latviešu padomju vārda māksliniekiem pieslejas vesela kopa jauno, kas savu talantu un prasmi jau mēģinājuši parādīt gan prozā, gan lirikā, gan dramaturģijā. Kā patlaban spēcīgākais no tiem jāatzīmē Evalds Vilks ar savu stāstu grāmatu «Cilvēki ar vienu patiesību». Krājumā levietotā stāstā ar tādu pašu nosaukumu Vilks risina temu par fabriku jauniešiem atsegdams viņu attieksmes pret darbu, pagādnes uzskatu atlikušos sārņus un meklējumus pēc pareiza ceļa. Jaunā rakstnieka tēlotais konflikts ir tipisks mūsu sadzīvē.

Pēc pirmajiem jauno autoru sniegtiem šķiet, ka laba tiesa no tiem, savu vairāk piedzīvojušo biedru vadīt, spēš dot mūsu literatūras krātuvei dažu labu vērtību. Pagaidām gan mūsu «Jaunās maiņas» sniegtums traucē samērā vājā apdare, kas nelauj tiem ar pilnu balsi aizskanēt līdz lasītājam.

Spēcīgu pagriezīenu mūsu padomju literatūras attīstībā un tās ciešākā pieastīšanās pie dzīves īstenības sniedza VK(b)P CK 1946. gada vēsturiskie lēmumi. Gandrīz visi šai acoceļumā aplūkotie daiļdarbi radās pēc šiem lēmumiem, no tiem rakstnieki un dzejnieki mācījās arvien stingrākām saītem savit savu dzīvi ar reālās īstenības norisēm. Izbeidzās kabinetā darbs, vārda mākslinieki eāja pašā dzīvē, dziļāk ielūkojās zemnieka jaunveidojamā kolchozā,

strādnieku atjaunotajā rūpnīcā, mācījās saskatīt un izprast visu sarežģīto darba mehānismu, iepazīt darba cilvēka psihi. Pēc šiem lēmumiem mūsu literatūra piedzīvo strauju uzplaukumu.

Nupat notikušais Latvijas Padomju rakstnieku savienības valdes III plēnumā konstatēja, ka mūsu padomju dzīve iet straujā solim uz komunismu, bet rakstnieki nespēj tai sekot. Padomju lasītājs gaida jaunus darbus par kolchozu, kas tagad mūsu zemē jau ir pilnīgi nostiprinājies un attīstās arvien tālāk, ieiedams jaunā fazē, kolchozniekiem atstājot savas savrupās sētas un dibinot agropilsētiņas. Plēnumā atskanēja stingra prasība no rūpniecības strādniekiem, kuru darba ieviešanu mākslas tēlos mūsu rakstnieki šķiet pagaidām pilnīgi aizmirsuši. Tāpat padomju zvejnieki nevar apmierināties tikai ar Jāņa Granta stāstu vien, jo arī viņu dzīve ir aizgājusi jau krievu soli uz priekšu. Jaunais padomju «zvejnieka dēls» prasa savu pienācīgu dzīves cēlāja vietu arī mūsu vārda mākslā.

Jaunradītajiem mākslas darbiem jābūt arī uz augstas mākslinieciskā veidojuma pakāpes, lai kritikai nebūtu allaž stereotipi jāatzīmē, ka darbā gan ir spēcīgs idejiskums un risinātas aktuālās problēmas, bet izveidojumā ir tādi un tādi trūkumi. Tikai idejisko saturu sakausējot ar augstvērtīgu māksliniecisko formu, ierēdams dot padomju lasītājam īstus socialistiskās realisma darbus.

Tādā kārtā, nākdama no dzīves un savukārt iedama atpakaļ dzīvē, mūsu padomju rakstniecība taos par to aktīvo dzīves virzītāju spēku, kādai tai jābūt, kļūstot par visas proletariāta lietas sastāvdaļu, par rītenīti un skrūvīti lielajā socialistiskās dzīves mehānismā

Padomju Latvijas 10. gadadiņai veltītajā tēlotājas mākslas izstādē eksponētās Dž. Skulmes, O. Urbāna un A. Mucenicka gleznas «Sējas plāna apspriešana Elējas rajona kolchozā «Ausma» reprodukcija.

NEAIZMIRSTAMĀ DIENA

A. LIDUMS

Pirms pieciem gadiem, 1945. gada 2. septembrī, Japana pārstāvi parakšoja bezceru kapitulāciju, un līdz ar to beidzās otrais pasaules karš. Uzrunādams šai svinīgajā dienā padomju tautu, biedrs Staļins rezumēja svarīgākos kara rezultātus. Viņš teica: «No šā brīža mēs varam uzskatīt savu tēvu par izglābtu no vācu uzbrukuma draudiem rietumos un japāņu uzbrukuma austrumos. Iestājies ilgi gaidītais miera visās pasaules tautām».

Gadiem ilgi karodami pret Japānu, Amerikas un Anglijas bruņotie spēki nespēja dot tai izšķirošo triecienu. Japāņu imperialistu galvenais spēks — no izlases divīzijām sastāvotā Kvantunas armija — joprojām palika neskarts. To, ko angļu un amerikāņu karaspēks nevarēja izdarīt vairākos gados, Padomju Armija veica nedaudz nedēļu laikā. 1945. gada 9. augustā iesākās Padomju Armijas uzbrukums Tālajos Austrumos un pēc trīs nedēļām japāņu bruņoto spēku lepnums — imperatoriskā Kvantunas armija — vairs neeksistēja.

Sakaujot japāņu armiju, Padomju Bruņotie spēki izloboja vēsturisko pārestību, kuru japāņu imperialisti bija nodarījuši mūsu Dzimtenei, pastāvīgi apdraudēdami tās Tālo Austrumu robežas.

Imperialistiskās Japanas bruņoto spēku sakāve ir padomju tautas vēsturisks nopelns visas cilvēces priekšā. Padomju Armijas diēnas uzvaras Mančūrijā un Korejā aiztaupīja cilvēcei daudz asiņu un ciešanu. Tomēr pirms pieciem gadiem vēl nevarēja visā pilnībā apjaust, no kādām briesmām cilvēci bija glābusi padomju tauta. Tikai pagājušā gada beigās Čhabarovskas tiesas procesā noskaidrojās šo briesmu īstenīte apmēri.

Izrādās, ka vēl šī pirmās kara beigām ar imperatora Čirochito un Japanas bruņoto spēku virspavēlniecības rīkojumu tika veikti pēdējie sagatavošanās darbi, lai iesāktu plaša mēroga bakterioloģisku uzbrukumu Apvienotajām nacijām. Nav grūti iedomāties, kas sagaidītu cilvēci, ja šie plāni piepildītos. Skaidrs ir tikai viens: par to, ka cilvēci nepiemeklēja mēra un koleras sērga, par to, ka daudz pilsetu un ciemu ielās šodien var rotāties bērni un tās netika pārklātas ar trūdošu līķu kaudzēm, ir jāpateicas padomju tautai un varonīgajai Padomju Armijai, kura pēdējā brīdī izsita no japāņu militaristu rokām drausmīgo nāves ieroci.

Padomju Savienības uzvara pār Japānu 1945. gadā izraisīja Tālajos Austrumos pārmaiņas ar pasaulvēsturisku nozīmi. Imperialistisko agresoru sakāve lielā mērā atvieglināja koloniālo tautu brīvības cīņu. Ķīnas, Korejas, Vjetnamas, Indonezijas un citas tautas, atbrīvojoties no japāņu okupācijas jūga, sāka apvienot un pulcināt savus spēkus, lai galīgi atkratītos no jebkādas svešzemnieku un vietējo ekspluatatoru kundzības.

Nav šaubu, ka visi tie panākumi, kurus Austrumāzijas tautas pēdējos gados sasniegta cīņā par brīvību, neatkarību un tautas demokrātiju, nebūtu iespējami, ja Padomju Savienība nebūtu patriekusi japāņu militaristus — visniknāko imperialisma ķēdes suni Āzijā. Izcilais ķīniešu tautas vadonis Mao Cze-duns sakarā ar Ķīnas komunistiskās partijas pastāvēšanas 28. ga-

dadienu rakstīja: «Ja nebūtu Padomju Savienības, ja nebūtu uzvaras antiimperialistiskajā otrajā pasaules karā, ja japāņu imperialisms — un tas mums ir sevišķi svarīgi — nebūtu sakauts... tad starptautiskās reakcijas spēku spiediens būtu, protams, daudz stiprāks kā tagad. Vai tad mēs varētu gūt uzvaru tādos apstākļos? Protams, nē».

No 1945. gada notikumiem daudz mācījās arī japāņu tauta. Tā sāka arvien skaidrāk saprast, līdz kamam bezdibēnim bija novedusi valsti noziedzīgā militaristu kliķe. Pēc kara Japānā strauji pieauga komunistiskās partijas biedru skaits, nodibinājās virkne progresīvu organizāciju. Komunisti iekaroja stingras pozīcijas Japānas strādnieku šķirā un darba zemniekos. Japāņu tautai tāpat kā citām Austrumāzijas tautām bija pavērts demokrātijas un progresa ceļš un tā būtu neapšaubāmi nostājusies uz šī ceļa, ja vien to nekavētu amerikāņu okupanti, kuru plānos nebūt neietipt Japanas demokrātijai.

Kā zināms, amerikāņu imperialisti jau drīz pēc kara nekautredamies pārkāpa Potsdamas konferences lēmumus ne vien Vācijā, bet arī Japānā. Amerikas Savienoto Valstu politikas mērķis Tālajos Austrumos no pašam pirmajam pēc kara dienām bija aizkavēt Āzijas tautu nacionālās atbrīvošanas kustības aktivizēšanos, nodibināt visā Austrumu un Dienvidaustrumu Āzijā reakcionāras, no ASV atkarīgas valdības un padarīt Āzijas tautas par nežēlīgas koloniālas eksploatacijas upuriem. Sajā nolūkā amerikāņu okupanti ar Japānas «nekronēto karali» Makarturu priekšgalā pielieto visus līdzekļus, lai nostiprinātu Austrumāzijas zemēs reakciju un visādi vajā progresīvos demokrātiskos spēkus.

Amerikāņu monopoli militārās formās tērtie aģenti saglabāja neskartu visu Japānas kara ekonomiku un pieļāgoja to ASV lielkapitalistu interesēm. Amerikas valdošo šķiru pārstāvi Japānā vienojas ar vietējiem finanču magnātiem, padarīja tos zināmā mērā par sava «biznesa» dalībniekiem un «gubernatora» Makartura uzraudzībā atstāja viņu rokās faktiski visu valsti.

Slēpdami un atbalstīdami kara noziedzniekus un nelikumīgi atbrīvotājus viņus no cietuma, amerikāņu okupanti tai pašā laikā nežēlīgi vajā komunistus un progresīvo organizāciju darbiniekus. Apceļinot komunistus, slēdzot komunistiskās partijas laikrakstu redakcijas un aizliedzot komunistiem jebkādu politisku darbību, amerikāņu imperialisti mēģina iznīcināt japāņu tautas pretestību viņu laundarīgajiem plāniem, kuru nolūks pārvērst Japānu par galveno militāro bāzi uzbrukumam Padomju Savienībai un galveno lielgabalu galvas piezdūstāju plānotajai karā. Amerikāņu imperialistu agresīvie mērķi Tālajos Austrumos ir par cēloni arī tam, ka ASV visiem spēkiem pretojas miera līguma noslēgšanai ar Japānu un meklē visādus ieganstus, lai iespējami ilgāk atstātu Japānā savus bruņotos spēkus.

Cenzdamiņš pēc kara paplašināt savu ietekmes sferu Austrumāzijā, ASV imperialisti mēģina visur ieņemt pozīcijas, kurās pirms kara vai kara laikā bija sagrābuši japāņi. Lai to pa-

nāktu, viņi iedziedināja pilsoņu karu Ķīnā un sniedza neierobežotu atbalstu tautai naidīgajam Čan Kai-ši kliķei un savām marionetēm citās Āzijas valstīs. Visiem ļabi zināms, kā beidzās šī amerikāņu avantūra.

Tomēr visas neveiksmes neatvēršina amerikāņu imperialistu prātus. Gluži otrādi, meklēdami izeju no smagās ekonomiskās krīzes, kas jau iesākusies Amerikas Savienotajās Valstīs, tie vēl vairāk pastiprināja kara histēriju un bruņošanās sacensību.

ASV imperialistu nepārtrauktā iekaušanās Āzijas tautu iekšējās lietās un to suvereno tiesību pārkāpšana pārvērtusies tagad par tiešu bruņotu agresiju, kas izpaužas uzbrukumā Korejas tautai. Izplūdamas savu saimnieku pavēli, amerikāņu marionete Dienvidkorejā Li Sin Manš pirms vairāk nekā diviem mēnešiem iesāka uzbrukumu Korejas tautas demokrātiskajai republikai. Jau pirmajās kara dienās Li Sin Mana karaspēks, kas pāri 38 paralēlei bija iebrucis Korejas tautas demokrātiskajā republikā, tika izšķiroši sakauts un Korejas Tautas armijas daļas, vajādamas to, sāka atbrīvot Dienvidkorejas teritoriju.

Mēģinādami novērst Li Sin Mana gaigo sakāvi un Korejas tautas apvienošanu brīvā demokrātiskā valstī, kā arī par katru cenu paturēt Korejas padošanu un izvērst kara darbību plašumā, amerikāņu imperialisti iesāka bruņotu intervenciju Korejā.

Padomju Savienības konsekvēnti miermīlīgā ārējā politika atmaskoja amerikāņu imperialistu istos nolūkus un viņu noziedzīgās rīcības būtību Korejā. Biedra Staļina vēsturiska atbilde uz Indijas premjera Neru priekšlikumu izbeigt Korejas konfliktu miera ceļā izraisīja p-asa atsaucību visas pasaules godīgajos cilvēkos. Tomēr amerikāņu imperialisti šo miera iniciatīvu noraidīja, ledami japāņu militaristu un hitleriešu pēdās, viņi turpina apmētāt ar bumbām dienvidu un ziemeļu Korejas pilsētās un ciemos, kuriem nav nekādas militāras nozīmes. No amerikāņu zveriskajiem uzlidojumiem jau cietuši tūkstošiem Korejas mierīgu iedzīvotāju. Protestēdamas pret šādu barbarisku rīcību, pasaules tautas pastiprina cīņu par mieru. Zīmīgs šajā sakarībā ir tas fakts, ka pēc amerikāņu agresijas sākuma Korejā daudz straujāk kā iepriekš norit parakstu vākšana Vispasaules miera piekritēju kongresa Pastāvīgās komitejas Stokholmas Uzsaucumam. Cilvēku skaits, kas parakstījuši šo uzsaucumu, tagad jau gāsniedz apmēram 350 miljonus.

Visas pasaules godīgo cilvēku simpatijas ir varonīgās Korejas Tautas armijas pusē, kura dod graujošus triecienus amerikāņu interventiem un ir jau atbrīvojusi vairāk nekā deviņas desmitdaļas Dienvidkorejas teritorijas. «Rokas nost no Korejas!» — vienprātīgi uzsauc brīvību mīlošās tautas amerikāņu iebrucējiem.

Izvērsdami arvien plašāk savu agresīvo rīcību, ASV imperialistiskie laupītāji cenšas aizmirst vēstures pamācību, kuru pauž tādas dienas kā 1945. gada 2. septembris. Bet aizmirst šo dienu nevar, jo to vienmēr atceras visu zemju vienkāršie cilvēki, un tie ir pārliecināti, ka galu galā katru agresoru sagaida tāds pats liktenis, kāds piemeklēja pirms pieciem gadiem sakautos japāņu militaristus.

Lasītāju vēstules

Lielāku vērību brīvdabas koncertu organizēšanai!

Kaut arī vasaras sezona tuvojas beigām, Kultūras un Atpūtas parks, brīvdabas vakara stundās joprojām pulcina Rīgas darba ļaudis. Plašu ievēribu izpelnās brīvdabas teātrī rīkoti koncerti un mākslinieciskās pasākumus priekšnesumi. Taču ne vienmēr šo koncertu rīkotāji izjūt pietiekošu atbildību attiecībā uz klausītājiem.

Tā uz 27. augustu LPSR Valsts Filharmonijā bija izsludinājusī plašu koncertu ar mūsu ievērojamā mākslinieka — Staļina premijas laureata A. Viļumaņa piedalīšanos. Patiesu atsaucību koncertā izpelnījās vijolniece Lida Rubene un LPSR nopelniem bagātā skatuves māksliniece Marina Jacina. Teicami savu balsis dotumus demonstrēja arī jaunā dziedātāja Velta Mie-

zīte. Bez tam klausītāji iepazinās ar Viktora Sama vadīto vokālo kvartetu. Tomēr tas arī bija viss. Programā izsludinātā Staļina premijas laureata A. Viļumaņa un jaunās dziedātājas A. Simsones uzstāšanās izpalika. Viss koncerts ilga ne vairāk nekā 45 minūtes, pie tam ieejas maksa bija Rbl 3.—.

LPSR Valsts Filharmonijas vadībai jāizprot, ka šāda veida koncerti mūsu Filharmonijai godu nedara. Kultūras un atpūtas parka brīvdabas teātra apmeklētāji prasa, lai tur notiekošie koncerti atbilstu darba ļaužu mākslas prasībām un būtu organizēti tā, ka lietišķa cilvēka maldināšana neatkārtotos.

Apmeklētājs

Žurnals «Jaunā Koreja»

Ilustrētais žurnāls «Jaunā Koreja», kas krievu valodā iznāk Korejas tautas demokrātiskās republikas galvaspilsētā Pchenjanā, sniedz lasītājiem visā pasaulē bagātīgu materiālu par Korejas saimniecības un kultūras dzīvi, zemes un tautas vēsturi, darba ļaužu entuziasmu jaunās dzīves celtniecībā, kas sākās 1945. gadā, kad varonīgā Padomju Armija sagrāva japāņu imperialistus, Korejas tautas izsenos ienaidniekus. Žurnāla š. g. pirmo numuru ievada KTDR ģerbona un valsts karoga vairākrāsaini attēli, fragments no Korejas tautas vēstules biedram Staļinam, J.V. Staļina fotoattēls, KTDR ministru kabineta priekšsēdētāja Kim Ir Sena un KTDR Augstākās Tautas sapulces prezidija priekšsēdētāja Kim Du-Bona fotoattēli.

Rakstī «Atbrīvotā Koreja», «Ziemeļkorejas tautas saimniecības attīstības divgadu plāns», «Augstskolas Ziemeļkorejā» u. c. dod lasītājiem pārskatu par Korejas dabas bagātībām, rūpniecības un lauksaimniecības stāvokli, tautas inteliģences kadriem.

Tieslietu ministra Li Sin-Oba raksts «Amerikāņu imperialistu kolonizatoriskā politika Dienvidkorejā» visā patiesīgumā atklāj amerikāņu agresīvo nolūkus Korejā, zemīkos panēmienus, ar kādiem viņi centās piekrist un sev pakļaut korejiešus. Rakstā «Vienotā demokrātiskā tēvijās fronte cīņā par Korejas apvienošanu» sniegtas ziņas par Korejas ziemeļos un dienvidos

dzīvojošo visplašāko tautas masu tiek-smēnu un cīņu panāk savas zemes apvienošanu, gribu atbrīvoties no amerikāņu uzurpatoriem.

Žurnāla š. g. otrais (junijs) numurs iznācis šī pirms Amerikas agresīvā iebrukuma Korejā. Viskorejas miera aizstāvju nacionālās komitejas priekšsēdētāja Han Ser Ja raksts «Par mieru», rūpniecības ministra Ten Ir Len raksts «Padomju Savienības palīdzība Ziemeļkorejas tautas saimniecības attīstībā», raksts «Zemniecība pēc agrarreformas» u. c. liecina par mērīgas dzīves celtniecības darba panākumiem zemes ziemeļos, Han Hin Su raksts «Korejas kultūras pieminekļi un amerikāņu kulturtreģeri», spilgti apgaismo amerikāņu izlaupišanas un izpostīšanas politiku Dienvidkorejā, kādu pēc agresīvā iebrukuma Korejā viņi gribēja izplatīt pa visu korejiešu zemi.

Žurnāla «Jaunā Koreja» jau iznākušie numuri atmasko Amerikas agresijas Korejā iepriekšējo sagatavošanu, parāda Korejas tautas nesatricināmo vienotību ar Darba patrijās CK un Korejas vienotās demokrātiskās tēvijās frontes CK, kuras iedvesmo un organizē Korejas patriotus.

Šī tautas vienotība un patriotisms jo spilgti parādās tagad, cīņā pret amerikāņu interventiem. Tā nodrošinās Korejas tautas demokrātiskās republikas Tautas armijas drīzu un galīgu uzvaru pār amerikāņu iebrucējiem.

Jauna diriģenta koncerts

Pagājušo svētdien simfonisko koncertu vadīja jaunais diriģents Edgars Tons, kas pavasarī beidza Valsts konservatorijas orķestra diriģentu fakultāti.

Savam koncertam viņš bija izvēlējis vienu no populārākajiem čehu komponista Antona Dvoržaka skaņdarbiem — 5. simfoniju. Komponists šajā simfonijā izmantojis ritmiski un melodiski raksturīgos Ziemeļamerikas nēģeru un indiano muzikas motīvus un savienojis tos ar čehu muzikas izteiksmes veidiem.

Diriģents simfonijas iztulkojumu veica sekmīgi. Pilnīga partitūras pār-

zināšana deva iespēju panākt bagātās nianšes simfonijas atskanojumā.

Vēl koncerta programā bija J. Vītola «Dramatiskā uvertūra» un Jāz. Medīna «Simfoniiskā uvertūra». Ja pirmās atskanojumā diriģentam izdevās pietiekami izcelt kontrastējošās galvenās un blakus temas un ar šiem dramatiskiem akcentiem un pēkšņiem kāpinājumiem piešķirt uvertūrai īsti dramatisku raksturu, tad to nevar teikt par otrs izpildījumu. Šeit pārāk sasteigtā tempa dēļ orķestrim neizdevās atklāt visā pilnībā uvertūras melodiju krāšņumu un instrumentācijas krāsu bagātību.

J. Kokle

Nākamajā nedēļā

5. dien Operas un baleta teātrī sezonas atklāšana. A. Liepiņa «Sauls lēkts». Sākums plkst. 20.

6. Filharmonijas zālē Moldāvijas PSR deju ansambļa vakars. Mākslinieciskais vadītājs N. Bolotovs, diriģents Š. Aronovs. Sākums plkst. 20.30.

7. Dzintaru koncertzālē Jūrmalas koncertu sezonas noslēguma vakars. Programā Suberta Nepabeigtā simfonija un Bethovena IX simfonija. Diriģents LPSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks L. Vigners. Solisti A. Klinka A. Pile. O. Petrovskis, A. Bāriņš. Sākums plkst. 21.

8. 4. septembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā tēlnieku sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 16.

9. Latvijas Padomju mākslinieku savienībā gleznotāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 18.

PAZIŅOJUMS

Latvijas Padomju rakstnieku savienība paziņo, ka darbu iesniegšana, termiņā bērnu un jaunatnes literatūras konkursam pagarināts līdz 5. novembrim.